

V Biafri je boj končan

V Biafri je boj končan. Nigerijska centralna vlada je zavzela širokogrudno stališče do premaganec. Teško bi bilo reči, ali je to stališče iskreno, plod človečanskega čutenja in državniške modrosti ali pa zgolj posledica velikega pritiska mednarodnega javnega mnenja in politične igre.

Odkar se je Biafra predala, je časopisje, ki je prej o bialfrski borbi na življenje in smrt bolj na hitro informiralo svoje čitatelje, nenadoma postalo izredno zgovorno o človekoljubni pomoči sestradancem, katere so prej brez posebnega premišljevanja puščali umirati na tisoče vsak dan. Agencije, ki so bile prej bolj skope s fotografijami od lahoč umirajočih otrok v Biafri, so postale sumljivo marljive v dostavljanju slik o pomoči, o kamionih, ki čakajo v londonskem pristanišču, o letalih, ki dovažajo zdravila, hrano, zločljive bolnišnice itd. na pozorišče pravkar končane vojne. Isto podoba so nudile razne vlade in mednarodno pomembne osebnosti, ki so kar tekmovali, kdo se bo v tem pogledu bolje izkazal.

Za vsem tem pa tiči slaba vest, strahotno slaba vest sveta, ki je pustil, da je do bialfrske tragedije prišlo.

Pred nekaj dnevi je v francoskem mestu Lille naredil samomor mlad študent, posnemajoč budistovske bonce, da bi, kakor pravi njegovo kratko pismo, dal zadostilo žrtve za krivdo, zagrešeno v Biafri. Predsednik zmagovite nigerijske vlade general Yakubu Gowon pa se je, kot poroča Reuter, izrazil 13. t. m. v radijski oddaji za Nigerijce o pomoči, ki prihaja iz vsega sveta: „Naj si obdržijo sami svoj krvavi denar, ne potrebujemo njihove pomoči!“

Nobenega dvoma namreč ni, da je bialfrska tragedija ena največjih sramot za sodobno človeštvo. Medtem, ko se pri Združenih narodih razpravlja o najbolj nenavadnih otenkih človečanskih pravic, ko se je vršil n. pr. lani novembra v Parizu mednarodni simpozij proti neprijetnim šumom in ropotom, za pravico človeka do tišine (kar je samo po sebi zelo hvalevredno), ko je toliko mednarodnega govorjenja o detinskem zdravju, o kalorijah na osebo ter o drugih higienskih in človekoljubnih dlakocepstvih, je v mali Biafri dolge mesece umiralo od lakote do 6.000 otrok na dan. „Čez vso Biafro plava strahotni duh po mrličih. Povsod preže jastrebi z dreves,“ je pisal lani aprila neki evropski dopisnik iz Biafre. V tridesetih mesecih vojne je bilo več žrtve kot v dvajsetih letih vietnamske vojske. Inšpektorji Organizacije Združenih narodov, poslani na kraj borbe, pa niso našli ničesar, kar bi kršilo človečanske pravice. Velika Britanija je podpirala z denarjem in orožjem nigerijsko vlado, Sovjetska zveza ravno tako. Ameriške Združene države so se držale previdno nevtralne. Med volilno kampanjo je Nixon sicer izjavil: „Kar se godi v Biafri, je genocid.“ Ko pa je prišel na vlado, pa o tem ni več govoril. Z Biafro so ostale nekatere manjše afriške države, deloma ji je pomagal De Gaulle, malo Portugal, nekoliko Izrael, ker je Nasser podpiral filoarabske Nigerijce in ker se je kot mala država čustveno identificirala z Biafro, ki so jo velesile pustile na cedilu, česar se Izrael boji, da se tuli njemu lahko vsak čas zgodi. Levji delež pri pomoči pa so nosile karitativne in človekoljubne organizacije: katoliška Caritas, Mednarodni svet Cerkev, Rdeči križ ipd. Za temi pa je bilo veliko ljudskega denarja, saj je bilo pri pomoči za Biafro ogromno čekov z malimi vsotami, ki so prihajali od ljudi, ki so n. pr. po televiziji gledali strahotne dokumentarne filme o umiranju v Biafri. To je rodilo instinktivno človečansko reakcijo, čeprav ni bilo jasnosti, za kaj pravzaprav pri stvari gre. Jasno je bilo tem dobrim ljudem le, da je treba stradajočim pomagati.

Jasnosti pa ni bilo, ker množična občilna sredstva, danes tehnično tako zelo razvita, niso jasno poročala. Kajti, da je svet informiran, niso dovolj tehnična sredstva, treba je poštenosti, ljubezni do resnice, moralnega poguma. Če tega ni, tehnična sredstva prav malo spravijo človeka v stik s tem, kar se

MOSKVA IN PEKING NA MRTVI TOČKI

Rusi nočejo zapustiti meje

Mednarodni politični krogi poročajo iz Moskve in Pekinga, da ostajajo razgovori med obema komunističnima velikanoma glede medsebojnih razmejitvenih problemov še vedno na mrtvi točki.

Sovjetska delegacija na razgovorih je po nalogu iz Moskve ponudila Kitajcem nekatere obmejne spremembe, toda Peking ponudbe ni sprejel, ker vztraja na svoji dvojni zahtevi: sovjeti morajo umakniti svoje vojaške oddelke iz področij, zaradi katerih sta Peking in Moskva sprti in Kremelj mora javno priznati, da so dosedanje rusko-kitajske razmejitvene pogodbe nezakonite.

Opazovalci menijo, da bosta ZSSR in Kitajska svoje stike vzdrževali naprej, da ne bo prišlo do formalne prekinitve razgovorov, toda, kakor so ti sedaj usmerjeni, vodijo eno in drugo stran v slepo ulico, ter je rešitev tega problema odmaknjena v bodočnost.

Eden od zahodnih diplomatov v Moskvi je izjavil: „V celoti zadeva danes izgleda slabša, kakor je bila, predno so se razgovori med Moskvo in Pekingom začeli.“

Opazovalci se spominjajo, da je lanskega oktobra, na predvečer pekinških razgovorov, nankinska radijska postaja napovedala, da „bomo z razgovori mogli še bolj razgaliti sovražne namene nasprotnika in ga še bolj izolirati.“

Potek razgovorov, ki so sledili, je bil tak, kakršnega so si zamislili Kitajci. Nihče pa seveda ne trdi, da sovjetom v resnici gre za ureditev obmejnih problemov s Kitajsko.

Sovjeti so doslej na razgovorih ponudili obmejne koncesije Kitajcem na kritičnih sektorjih ob reki Usuri, vklju-

čno otok Damansky, kjer je lansko leto, kakor je znano, prišlo do oboroženih spopadov med komunističnima velesilama.

Peking pa s svoje strani zahteva od Moskve javno priznanje, da je sovjetsko-kitajska meja rezultat neenakih in zato nezakonitih pogodb, ki so jih vsilili ruski carji. Sovjeti so doslej odklanjali tako splošno priznanje, ker se bojijo, da bi se moglo sprevreči v začetek nepredvidenih kitajskih pritiskov na Moskvo. In te metode bi se mogle pozneje poslužiti proti ZSSR tudi druge države, ki jim je Moskva meje zlasti po drugi svetovni vojni svojevöljno spreminjala v svoj prid.

Peking od Moskve tudi zahteva umik sovjetskih vojaških oddelkov od kitajske meje do 100 kilometrov v sovjetsko notranjost. Če bi sovjeti to storili, bi bila znana daljnovzhodna sibirski železniška proga, predvsem v Mandžuriji, nevarno izpostavljena direktni kitajski intervenciji in bi bila presekana zadevna zveza med Moskvo in Vladivostokom.

Rezultat zastajajočih razgovorov med Moskvo in Pekingom je nova okrepitev medsebojne sovražne propagande po radiu, televiziji in tisku. Poučeni krogi menijo, da se bodo odnosi med obema komunističnima velikanoma še poslabšali in v takem ozračju sedaj Washington skuša dosegati svoje namene na eni strani v Moskvi in na drugi v Pekingu; v Moskvi z razgovori o omejevanju atomskega oboroževanja in v Pekingu z razgovori v Varšavi s kitajsko delegacijo o počasnem normaliziranju odnosov s 700 milijonsko državo.

res dogaja. Pariški dnevnik „Le Monde“ je lani 18. aprila objavil dva članka, enega poleg drugega, prvega iz Nigerije, drugega iz Biafre. Slika enega je pobijala podoba, ki jo je nudil drugi. Čitatelj je lahko ostal samo zmeden.

Tragedija Biafre se je začela 1836, ko se je sestel pod Bismarckovim predstvom Berlinski kongres, kjer so si evropske velesile razdelile kolonije v Afriki na podlagi gospodarskih in političnih interesov s skoraj popolnim nepoznanjem in nespoštovanjem narodnostnih in jezikovnih vprašanj ter je tako prišlo do popolnoma umetnih, od zunaj diktiranih meja. Te meje so podredovale novonastale samostojne države, ki so po zadnji vojni nadomestile bivše kolonije. Organizacija in razmejitve teh novih formacij je bila večinoma pripravljena v evropskih vladnih kabinetih na birokratsko umeten način. Tu je prvi vzrok bialfrske tragedije po mnenju pristojnih poznavalcev kot je n. pr. René Payot, direktor „Journal de Genève“, ali znani angleški zgodovinar Arnold Toynbee. Rodovi, ki tvorijo enotno etnično kulturo, so bili razdeljeni med različne države, drugi pa, ki so si tako različni, da sožitje ni mogoče, so bili prisiljeni živeti v isti državi. Ker je to stanje značilno za skoraj večino novih afriških držav, je bil uporodu Ibo proti večinskemu rodu Haussa, ki je vladal v Nigeriji, sovražno sprejet od večine afriških držav. Biafro so priznale le štiri male države: Gabon, Zambija, Tanzanija in Slonokoščena obala. Kajti če bi zmagalo načelo samoodločbe narodov, bi bila s tem bistveno kompromitirana eksistenca večine afriških državnih formacij. Velesile tudi niso imele interesa, da se v Afriki spreminja sedanje stanje, čeprav je v mnogih pogledih umetno in nasilno. Bifra je padla kot žrtev ohranitve sedanjega stanja.

Na drugem mestu pa je šlo za petrolej. Na ozemlje Biafre odpade 67 odstotkov nigerijskih petrolejskih ležišč. Petrolejske družbe so investirale v instalacijo vrelcev 350 milijonov funtov šterlingov (1 funt šterling je 840 starih pesov). Pogodbe so se podpisale z nigerijsko centralno vlado, ki ni hotela izgubiti prvega vira svojih bogatih dohodkov. Družbe pa ne zelo

ugodnih koncesij. Štiri petine je dobil angleško-holandski konzorcij British Petroleum-Shell, ostalo petino pa so si delile ameriške družbe: Gulf, Mobil, Telleco, Philips, Amo Seas, italijanska Agip in francoska Sefrap. Petrolejska nepočaknost je bila tako velika, da so vrtali celo v neposredni bližini bojišča. Tako je prišlo do brezsrčne zaveze med petrolejskimi interesi in centralno vlado, ki je s stradanjem spravila v smrt čez milijon ljudi (ostali od 2 milijonov žrtve pa so padli v borbah). Ta zaveza je dobila vso pomoč od angleške vlade, ki je v rokah laburistične stranke, to je, najstarejšega delavskega gibanja na svetu, ki je nastalo proti izrabljanju človeka za gospodarski dobiček. Kakšna ironija! Pomagala je tudi sovjetska vlada iz imperialističnih razlogov, proti katerim so se javno uprli mnogi vidni levčarji, kot n. pr. italijanski pisatelj Goffredo Parise in komunistični senator veteran Umberto Terracini. Mnogi pa so gledali vstran in se delali, kot da ne vedo, za kaj gre. Odtod mučni občutki krivde.

Biafrska vstaja 30. maja 1967 ni bilo nezrelo in nepremišljeno dejanje. Rod Ibov (12 milijonov od 57 milijonov vsega nigerijskega prebivalstva), ki biva v Biafri, je skoro docela pokristijanjen, zelo civiliziran, podjeten in umsko višji od večinskega rodu Haussa, ki je muslimanske vere in simpatizira z Arabci. Pokrajina je bogata na petrolejskih ležiščih. V skupni državi so bili potisnjeni vstran. Malo pred vstajo je prišlo celo do pogroma Ibov s strani večinskih Haussa. Pobitih je bilo od 30.000 do 40.000 Ibov. Odtod strah pred genocidom. Odtod brezupna volja po politični samostojnosti. Odtod junaški odpor, ki je trajal trideset mesecev. Gotovo se je tudi tem svetlim stranem primešala marsikaka špekulacija in marsikak fanatizem, kar pa bistvenih potez situacije ne spremeni.

Z Biafro stoji simpatije mnogih malih narodov, ki so okusili ali še okušajo krivico in zatiranje. Njen poraz je njihov poraz, ki je toliko bolj grenak, ker se je odigral ob strahotni brezbriznosti velikega sveta. Uspajmo, da bosta vsej sedaj pamet in pravičnost prevladala v tako težko preizkušeni afriški zemlji.

Discriminación racial en Cuba

A menudo ocurre, que la propaganda comunista, basada en la mentira y el engaño, se ve desmentida por sus propios frutos. Así le sucedió también a Fidel Castro, quien había hecho tales elogios de los movimientos revolucionarios, que varios miembros de las “Panteras negras” (organización guerrillera negra de los Estados Unidos) se fueron a Cuba con la certidumbre de encontrar allí la sociedad de sus sueños. Entre ellos se hallaban también dos de sus líderes, Eldridge Clearver y Earl Andrew Ferrel, los cuales, decepcionados por la realidad cubana, prefirieron finalmente escaparse.

Durante una entrevista, hablando en su propio nombre y en el de Clearver, Andrew Ferrel acusó a Castro de haber instaurado en Cuba un régimen racista, donde todos los puestos están ocupados por los blancos, mientras que los negros no tienen acceso a las mismas funciones y situación. — Cabe preguntarse ahora, qué fue de la “igualdad” comunista, y adonde fueron a parar los elogios a los movimientos revolucionarios negros. Solo quedan frases para uso externo, tendientes a provocar acciones subversivas, mientras interiormente se practican esos mismos procedimientos que se critican en los demás.

Rasna diskriminacija na Kubi

Večkrat se dogaja, da komunistično propagando, ki sloni na laži in prevari, postavi na laž njeni lastni učinki. Tako se je pripetilo tudi Fidelu Castru, ki se je tako pohvalno izražal o črnih revolucionarnih gibanjih, da je več članov „Črnih panterjev“ (črnske gverilske organizacije v Združenih državah) odšlo na Kubo v prepričanju, da bodo tam našli družbeno ureditev, o kateri so sanjali. Med njimi sta bila tudi dva njihova vodja, Eldridge Clearver in Earl Andrew Ferrel, ki pa sta, razočarana nad kubansko realnostjo, raje pobegnili iz Kube.

Med intervjujem, govoreč v lastnem in v Clearverjevem imenu, je Andrew Ferrel obtožil Castra, da je na Kubi vzpostavil rasistični režim, kjer so vsi položaji zasedeni od belcev, medtem ko črnci nimajo možnosti do istih funkcij ne do enake situacije. — Tukaj se moremo vprašati, kje je ostala komunistična „enakost“ in kam so šli pohvalni izrazi o črnih revolucionarnih gibanjih. Ostanjejo le fraze za zunanjo uporabo, ki stremijo v povzročanje prevratnih dejanj, medtem ko se notranje uporablja isto ravnanje, ki se kritizira pri drugih.

Kitajska se pripravlja na vojno

Nova atomska strategija

Maocetungova komunistična vlada je že lansko leto ukazala po vseh večjih kitajskih mestih gradnjo protiletalskih zaklonišč, kopičenje živil in množično vojaško urjenje vsega prebivalstva, ker da mora biti Kitajska vsak trenutek pripravljena na vojni spopad s „socialističnim in kapitalističnim imperializmom“, kakor sedaj v Pekingu označujejo Moskvo in Washington.

Pekinška radijska postaja zlasti po zastanku sovjetsko-kitajskih razmejitvenih razgovorov neprestano opozarja prebivalstvo na nevarnost vojnega spopada z ZSSR. Na drugi strani pa moskovska radijska postaja odgovarja, da „Kitajska preveva vojna histerija in protisovjetsko ozračje.“

V zadnjih mesecih je bilo v kitajske oborožene sile vpoklicanega več vojaštva kakor kdaj koli od časov korejske vojne, ko so kitajske oborožene sile direktno posegle v spopad z ZDA odn. Združenimi narodi. Vpoklic novih vojaških sil so pospešili zlasti po končani lanskim jesenskim žetvi.

Zadnjikrat je kitajska vlada okrepila svoje oborožene sile s svežimi močmi v zimi 1967/68, ko je bilo vpoklicanih pod orožje nad en milijon vojakov.

Za dovajanje vedno svežih moči v oborožene sile je odgovoren poseben Odbor za vojaške zadeve pri Centralnem komiteju kitajske KP, ki mu načeljuje Maocetung. Nove vojaške moči nabira kitajska vojska običajno iz notranjosti države, kjer je odziv navadno vedno zadovoljiv. Vojaški vpoklicanci dobivajo po šest yuanov (en tisoč arg. pesov) mesečne plače, zadostne količine hrane in obleke, tako da je vojaška služba za revno kmečko prebivalstvo močno privlačna.

S svojo kampanjo za vojaško pripravljenost Peking izpolnjuje dvojen namen: neprestano krepi svoje oborožene sile in istočasno povezuje državo, ki se je bila močno zrahljala med nedavno tkim. kulturno revolucijo.

Z drugimi obrambnimi pripravami, ki jih je Peking začel lansko jesen, pa partijsko vodstvo dosega še to, da s preseljevanjem velikih industrijskih kompleksov v notranjost države redči

objekte, ki bi jih mogel sovražnik uničiti iz zraka, na drugi strani pa krajša razdalje med posameznimi industrijami in viri surovin, ki jih te industrije potrebujejo za obrat.

Preselitev milijonov mestnega prebivalstva bo zmanjšala žrtve morebitnih zračnih napadov na mestna središča, istočasno pa služi kitajski partiji v njenih naporih, da bi zmanjšala, če že ne odpravila razlike med mestnim in podeželskim prebivalstvom.

Prvi znaki, da se je Kitajska resno bala Moskve, so se pokazali ob priključitvi sovjetskega vdora v Češkoslovaško avgusta 1968. Kakor takrat, tako so tudi za letošnje novo leto največji kitajski dnevniki opozarjali prebivalstvo na doktrino Brežnjeva, po kateri si Moskva pridržuje pravico intervencije v vsaki komunistični državi, za katero bi smatrala, da so ogroženi interesi „komunistične skupnosti.“

V novoletnih uvodnikih, ki so bili poslani dnevnikom z istega partijskega vira, pisec zaključuje: „Če si bosta kapitalistični in socialistični imperializem drznila napasti našo državo, ju bomo potopili v globokem morju ljudske vojne.“ In dodaja: „Z obrambnimi pripravami proti nuklearni vojni moramo takoj začeti.“

Kitajska, ki je svojo prvo atomsko bombo eksplodirala leta 1964, ima danes verjetno že nakopičenih nekaj nuklearnih bomb, vendar opazovalci menijo, da nima sredstev, s katerimi bi jih mogla odvreči na zaščitene objekte.

Zato Peking polaga toliko važnost na tkim. ljudsko vojno. V navodilih za slučaj atomske vojne, ki so jih razdelili med prebivalstvo, kitajski vojaški strokovnjaki poučujejo: „V moderni vojni, zlasti atomski, je treba posvetiti vso pozornost neposrednemu spopadanju in nočnim bojem. Spopade v atomski vojni, ki bo razvila vso uničevalno silo atomskega orožja, bodo odločale ne atomske bombe, temveč ofenzivne in defenzivne hitre akcije številnih izvežbanih posameznikov, katerih bo vsak nastopal na svojem osebnem bojnem prostoru, ki naj ne bo večji od 50 do 100 metrov.“

I Z T E D N A V T E D E N

Izrael in Egipt sta v minulem tednu izvedla drug proti drugemu več slikovitih napadov po zraku, po suhem in po morju in si oba pripisujeta zmage odn. poraze sovražnika.

Pavel VI. je minulo nedeljo proglasil za svetnico Marijo Soledad Torres Acosta, ustanoviteljico reda Marijinih služabnic, ki skrbijo za bolnike. V sedaj-

njem stoletju je katoliška Cerkev dobila 80 novih svetnikov, med njimi sv. Ivano Arško, sv. Bernardko iz Lurda, sv. Roberta Bellarmina in sv. Terezijo.

V Iraku je vlada zatlra nov poskus državnega prevrata ter je bilo ustrelenih ali obešenih nad 40 zarotnikov. Irak je obtožil Iran, da je podpiral zarotnike.

VELIKEMU SLOVENCU OB SLOVESU

(V spomin na dr. Miha Kreka)

Morda se bo kdo začuden vprašal, zakaj se hoče poslavljati od nekdanjega voditelja slovenske predvojne politike, od jugoslovanskega ministra zadnjih let pred drugo svetovno vojno in londonske medvojne vlade nekdo, ki ne po letih ne po političnem udejstvovanju ni spadal v njegovo dobo. Naj zato naslednje vrstice pojasnijo odgovor na ta „zakaj“.

Bilo je leta 1958, ko sem se kot visokošolec mudil na poletnem tečaju francoskega jezika v Parizu. Naključje je takrat hotelo, da sem tam spoznal dva nekdanja vodilna predstavnika slovenskega naroda v domovini, ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana in bivšega ministra dr. Miha Kreka. Oba sta bila tedaj v emigraciji, kjer sta skupno z neštevilnimi drugimi Slovenci delila trpko usodo begunstva, a sta imela pri tem še posebno težavno nalogo: lajšati isto usodo tisočim in tisočim Slovincem po svetu. Ne bom se tu spuščal v opis osebnih zaslug obeh visokih pokojnikov — kajti te so že last naše objektivne in nepoplačene narodne zgodovine — pač pa le na srečno priliko, ko sem mogel spoznati oba velika Slovence, ki ju še dandanes uradna režimska propaganda grdo blati in s tem vztraja na stalinističnih pozicijah polpretekle dobe.

Drugo naključje je zopet hotelo, da sem v zadnjih letih imel s pokojnim dr. Krekom prijateljske pismene odnose. Pri tem bi rad poudaril dejstvo, da kot predstavnik mlade generacije vidim v tem stiku neko idealno vez med „staro“ in „mlado“ slovensko generacijo. Idealna vez, ki se kaže ne v preteklem skupnem delu, temveč v snovanju boljših pogojev za bodočnost slovenskega naroda doma in v izseljenstvu, skupna ideološka vez, ki je šla preko idealov krščanske demokracije do politične in socialne svobode ter enakopravnosti našega naroda. Obenem bi lahko tu podčrtal stalno pozornost, ki jo je pokojni dr. Miha Krek kot moralni voditelj slovenske politične emigracije izkazoval tudi do problemov naše narodne manjšine. S tem v zvezi bi rad navedel nekaj misli, ki mi jih je sam zapisal:

„Omenjate zanimanje emigracije za manjšino. Vedno stojim na stališču, da moramo vsi Slovenci sodelovati, zbirati skupne moči in jih usmerjati v skupne namene, posebno še Slovenci, ki živimo kolikor toliko v svobodi... Upoštevam, da mora vsaka manjšina paziti na lojalnost do svoje zakonite države, da more v miru živeti, vsaka slovenska manjšina se mora ozirati na režim v

Jugoslaviji vsaj toliko, da po nepotrebnem ne izzove akcije, ki jih ima režim, kot je komunistični, vedno v zalogi. Pri tem režimu je vsakdo diskvalificiran, ki ima kake zveze z emigracijo, zlasti s politično aktivno emigracijo, ki hoče odstranitev diktature in vzpostavitev demokratičnih svoboščin. Prosim pa Vas, da mi res verujete, da se i kot eden v slovenski krščanski demokraciji i kot član Narodnega odbora zelo intenzivno zanimam za vse, kar se pojavlja v slovenskem narodnem življenju...“

Mnogo je še res tehničnih misli, ki mi jih je nanizal pok. dr. Krek. Iz njegovih številnih pisem sem dobil jasen vtis, da je dolgoletni predsednik Narodnega odbora za Slovenijo živo sledil vsemu slovenskemu dogajanju ter zlasti zelo stvarno vrednotil problem slovenske državnosti v ožjem oziroma širšem smislu.

Dr. Miha Krek je vse svoje sile postavil v iskanje pogojev za boljše bodočnost našega naroda. V tem okviru ga je nedvomno najbolj težilo gledanje na slovenski problem, kot se ta danes zastavlja tako v domovini kot v emigraciji. Znano je, da se danes slovenska politika v emigraciji deli tudi v zadevi najboljših možnih ureditev za Slovenijo, v Jugoslaviji ali v samostojni državi. S tem v zvezi bi rad citiral nekaj misli dr. Kreka, ki se je vedno izjavljal za slovensko prisotnost v okviru Jugoslavije in v tej rešitvi videl edino realistično formulo za slovenski narod. Glede tega mi je dr. Miha Krek med drugim podčrtal sledeče:

„Če bi bilo res, da hočemo sami razbijati Jugoslavijo v sedanjih mednarodnih razmerah, se bojim, da delamo za samomor. Bojim se, da bo v tistem času, ko bi padla mednarodna meja, nasprotnik popadel vsak kos slovenske zemlje in Slovenije nikjer ne bo več; vsa bo razkosana v manjšine med sosedi. Politika za posebno slovensko državo se mi v sedanjih razmerah zdi politika za slovensko pogubo...“

Do zadnjega je dr. Miha Krek ohranil zvestobo svojim idealom, do konca ga je mučila nesrečna zavest nesvobode v domovini. Prav iz te tragične zavesti pa je zrasla vera v neomajno potrebo po zopetni razsvetlitvi na slovenskem obzorju, po zmagi nad tiranijo (ki je tudi njega po vojni tako absurdno obsodila) in ponovni uvedbi demokracije in svobode v Sloveniji in Jugoslaviji. — Ohranimo ga zato v slavnem spominu!

Andrej Bratuž

Celibat

Vprašanje celibata v katoliški Cerkvi se od časa do časa prikazuje kot predmet, od čigar rešitve da je odvisen nadaljnji, če že ne obstoj, pa vsaj razvoj Cerkve v svetu. Številne zlasti protisrške revije in listi objavljajo dolge razprave (če to pisanje smemo imenovati „razprave“) o vprašanju primerčnosti in neprimerčnosti celibata na pragu enaindvajsetega stoletja, kakor da bi se bila človeška narava kakor koli spremenila, odkar je človek ustvarjen. Pišejo tudi o „velikem številu“ iz Cerkve izstopajočih duhovnikov in redovnikov in to vse zaradi papežev „nepopustljivosti“ v vprašanju celibata. Le redko kje pa je mogoče priti do objektivnih števil.

Ta problem je nedavno obdelal poluradni katoliški informacijski center v Bruslju Pro Mundi Vitae, ki ugotavlja, da je resnično eden glavnih vzrokov za duhovniške izstopke iz Cerkve vprašanje celibata, odn. nezmožnost izpolnjevanja duhovniških odn. redovniških obljub. Nikakor pa ni število izstopov tolikšno, da bi moglo predstavljati resen problem za nadaljnjo rast Cerkve v svetu.

Papež Pavel VI. je lanskega oktobra ukazal do temeljev proučiti to vprašanje ter je zadevna komisija ugotovila, da je v zadnjih šestih letih, se pravi od leta 1964 do danes po vsem svetu zaprosilo za razrešnico od samskih obljub 7.137 duhovnikov. Največ zadevnih prošenj je bilo v latinski Ameriki (661), zatem v Franciji (553) in v Severni Ameriki (455).

Na podlagi zbranih podatkov iz vsega sveta Pro Mundi Vitae ugotavlja, da je povprečno en odstotek duhovnikov v tem času zaprosil za razrešitev od samskih obljub. Med redovniki je to število višje in se bliža dvema odstot-

koma. Najvišji odstotek (4%) imajo med redovi dominikanci.

Vatikanska politika od takih duhovnikov in redovnikov je objektivna in je bili doslej razrešenih 71 odstotkov slučajev.

Po posameznih državah je stanje približno naslednje (po podatkih Pro Mundi Vitae):

Od 3000 nizozemskih duhovnikov je od leta 1965 do danes zapustilo svoj poklic 145 duhovnikov. V Španiji, kjer deluje 25.000 duhovnikov, je izstopilo iz Cerkve 350 duhovnikov. V ZDA je v zadnjih treh letih zapustilo duhovniško službo 1171 duhovnikov od števila 50.000. V Italiji je od 62.000 duhovnikov od leta 1964 naprej do danes prešlo v civil 1400 duhovnikov.

Starostna doba duhovnikov, ki prehajajo v civil, je različna, vendar po ugotovitvah zgoraj imenjenega centra v Bruslju največ duhovnikov zapusti svoj poklic v prvih petih letih po posvečenju.

Velik problem za duhovnike, ki prenehajo izvrševati svoj poklic, je zaposlitev v civilnem življenju. Njihove razmere, tako poklicne kakor družinske, so včasih resnično tragične. V Angliji n. pr. je eden izmed takih duhovnikov sedaj razpečevalec kruha. Večina si poišče zaposlitev v raznih družbenih delavnostih ali med učiteljstvom.

Celibat je ena izmed disciplin katoliške Cerkve. Ker se je v stoletjih pokazala za Cerkve kot pozitivna, je papež ne namerava ukiniti. Prav malo vitalnosti je v protestantskih cerkvenih ločinah ali v pravoslavju ali v starokatoliški Cerkvi, ki nimajo „problema“ celibata, pa se zato borijo z drugimi toliko večjimi in resnimi problemi. Iz lastnih izkušenj je n. pr. jugoslovanski

Postojna in Portorož pod japonsko zastavo

Edina ladijska družba jugoslovanske komunistične republike Slovenije Splošna plovba, s sedežem v Piranu, se je z velikim naporom slovenskih pomorskih strokovnjakov in gospodarstvenikov kljub komunistični birokraciji in tkim. samoupravnemu sistemu v zadnjih letih zadovoljivo razmahnila.

Toda takoj ob svojem nastanku je naletela na močan nacionalistični in gospodarski odpor pri hrvaških in srbskih pomorskih krogih, tako da se vedno bori s težavami, ki jih v svobodni demokratični družbi ne bi imela. Kljub temu je Splošna plovba večala svojo ladijsko tonažo in neprestano modernizirala svoje mešano tovarno-potniško ladjeve.

Splošna plovba se je tudi trudila, da bi s svojimi ladjami plula po donosnih tovarnih progah, med katerimi je npr. pomorska proga iz Sredozemlja v latinsko Ameriko. Toda kot samostojna ladijska družba v to linijo ni

„Komaj je stopil na klanec, je vzdignil glavo, pomaknil si je kučmo na tilnik in je stopil hitreje. TAKO JE ČLOVEK MOČNEJŠI IN SVOBODNEJŠI, KADAR UGLEDA SVOJ BELI DOM. Globoko in težko je zasopel Jure, postal na vrhu klanca, OZRL SE JE Z VELIKIM SVOBODNIM POGLEDOM.“

Ivan Cankar, Jure, IV.

dobila vstopa ter so morale nekatere njene ladje pluti pod zastavo Jugolinije, hrvaško-srbske ladijske družbe, ki si je vzela skoro ves jugoslovanski čezmorski tovarni promet v zakup.

Med ladjami Splošne plovbe, ki jih je najela Jugolinija, sta bili tudi obe najnovejši ladji Postojna in Portorož, ki sta kot taki večkrat napravili potovanje na južnoameriški liniji.

Nedavno pa je Jugolinija obe črtala s svojega najemniškega seznama ter se je Splošna plovba znašla pred nujnostjo oddati ju v najem komur koli, da bi rešila kapital, ki ga je vložila v gradnjo obeh.

V najem ju je vzela velika japon-

ska ladijska družba Nippon Yusen Kaisha ter bosta sedaj Postojna in Portorož pluli pod japonsko zastavo. Postojna bo priplula kot japonska ladja v Buenos Aires v prvi polovici februarja, Portorož pa v aprilu t. l.

Ker se je celo zgodilo, da je Splošna plovba lansko leto vsled tkim. samoupravljanja morala znižati plače svojim suhozemskim in ladijskim nameščencem, sedaj pa še oddati svoji najmodernejši ladji povsem tuji ladijski družbi v najem, se vsa slovenska javnost po pravici sprašuje, kako dolgo bo še komunistični režim s svojo uto-pistično filozofijo zaviral razmah slovenskega gospodarstva.

KOROŠKA

Boj za Vetrinjski grad

Besede nekaterih vidnih avstrijskih funkcionarjev na Koroškem delajo včasih vtis, kakor, da bi se odnosi do slovenske manjšine zboljšali in da je le prevladala strpnost. Na žalost pa temu ni tako. Vihar, ki je nastal v avstrijskem tisku v zvezi z nakupom vetrinjskega gradu, dokazuje, da obstaja še vedno velika nestrpnost, in da slovenska manjšina ni enakopravna.

Kot je znano je v Vetrinju grof Bernhard leta 1142 ustanovil samostan kjer so najprej živeli francoski cisterci-janci. Od leta 1786 ko je Jožef II raz-pustil samostane, se je začela v zgradbi tekstilna obrt, iz katere se je razvila prava tekstilna tovarna, ki je bila v nemških rokah. Leta 1967 pa je nemška lastnica tekstilne tovarne prišla v konkurz. Ker za stavbo dolgo časa ni bilo nobenega interesenta, so upniki zahtevali sodno dražbo. Završalo pa je med avstrijskimi Nemci, ko se je začela zanimati za nakup vetrinjskega gradu celovška Mohorjeva družba. 27. avgusta lanskega leta je imel vetrinjski občinski odbor na predlog občinskega svetnika Tschernmaja, izredno sejo, da prepreči „grozečo nevarnost“. Odbor je začel takoj akcijo, da bi odlo-žili dražbo, kar jim je tudi uspelo.

Kleine Zeitung je v zvezi s tem 5. novembra poročala: „Na včerajšnji seji koroške deželne vlade je deželni svetnik dr. Knävs stavil predlog, da mora deželna vlada staviti ponudbo za nakup vetrinjskega gradu višjo kot jo je postavila Mohorjeva družba. Kakor smo včeraj poročali, je Koroška deželna vlada pripravljena izdati za vetrinjski grad 6,1 milijona šilingov, med tem ko Mohorjeva družba nudi 7 mi-

lijonov. Predlog dr. Knavs pa ni do-bil potrebne večine.“ Tako Kleine Zei-tung.

Isti časopis je naslednji dan obža-loval, da deželna vlada ne kaže zadosti interesa za nakup tega gradu in ob-javlja izjavo dr. Hornboeck, predstavi-nika Mohorjeve družbe, ki je uredniku tega lista izjavil, da bo v slučaju, da kupi grad Mohorjeva družba, v sred-njem traktu cerkveni vzgojni zavod, medtem ko bo trakt proti parku name-njen srednješolskemu zavodu. Razum-ljivo je, da ne bodo tu prišli v poštev le učenci slovenske gimnazije ampak tudi interesenti ostalih celovških zavodov. Na vprašanje urednika tega lista, kaj je pravzaprav Mohorjeva družba, pa je dr. Hornboeck odgovoril, da je to cerkvena bratovščina, ki je v gotovem pogledu pod patronanco nadrejenega škofa. Škofov vpliv gre tako daleč, da lahko člane glavnega odbora potrdi ali odkloni.

Ponudbo Mohorjeve družbe za na-kup gradu je pristojni ordinarij odo-bril. Je dodal dr. Hornboeck.

Kärntner Nachrichten z dne 8. no-vembra tudi obravnava nakup vetrinjskega gradu. Ta pa spravlja vso zade-vo v zvezi z volitvami, ki bodo v Av-striji in za katere se je volilni boj na Koroškem že začel. 22. februarja bodo namreč na Koroškem deželno zbor-ske volitve. Navedeni list očita socia-listom, da deželna vlada zato ni hote-la zvišati ponudbe za vetrinjski grad, ker lovi slovenske glasove. Nato pa list sprašuje dobesedno: „Od kod ima Mohorjeva družba toliko denarja? Pra-vijo, da je prišel iz Amerike. Kako pa je ta denar prišel v Ameriko?... So-cialisti morejo sedaj za deželno zbor-ske volitve z gotovostjo računati na glasove krščanskih Slovencev.“

Iz življenja in dogajanja v Argentini

GOSPODARSKI PROGRAM

Pretekli četrtek je ekonomski mini-ster dr. Dagnino Pastore že drugič v kratkem času imel tiskovno konferenco, na kateri je to pot objavil in obrazložil gospodarski program za tekoče leto. (Nekaj dni prej je dal v javnost drža-vni proračun za 1970). Oba dogodka sta pravzaprav zelo povezana, in sta sad potankega dela vladne ekonomske ekipe v zadnjih dveh mesecih.

Dr. Pastore je zatrjeval, da v se-danjih okoliščinah argentinske gos-podarstvo delujo s svojo polno zmōžno-stjo, in da je prav ta trenutek prikla-den, za pričetek nove etape, ki naj raz-vije nov gospodarski podvig. S tem pa je tudi potrdil, da se je za Argentino končala doba, ko je bilo treba za vsako ceno gledati na stabilizacijo gospodar-stva, ter se varovati inflacije. Ta ne-varnost da je minila.

Za razmah gospodarskih zmōžnosti pa vladni ekonomisti računajo zlasti s povečanim izvozom argentinskih izdelkov. Izvoz naj bi toliko porastel, da bi znašal saldo v prid države okoli 250 milijonov dolarjev. To je vsekakor zelo drzna števila in mnogi opazovalci ne-koliko dvomijo, če bo to mogoče doseči.

Gospodarski program za 1970 pa vsebuje norme za vsa različna polja argentinske dejavnosti. Naj omenimo le najvažnejše:

Časopisna polemika je tako obširna, kakor že dolgo ne za kak problem na Koroškem. Vse pa izveni v klic: v boj za Nemško Koroško!

O zanimivem razpletu bomo poročali v prihodnjih številkah.

PROTI KOMUNIZMU POMENI PROTI JUGOSLAVIJI?

V zadnjem času ponovno opažamo gonjo jugoslovanskih komunističnih o-blasti proti duhovnikom, ki delujejo v zamejstvu. Nanašajoč se na njihovo na-rodno in demokratsko zadržanje, jih ti-tovci dolžijo protidržavnega (protijugo-slovanskega) delovanja. Bistvo njihovih obtožb je nakazan v izjavi, ki jo je dne 15. januarja objavil „Naš tednik“ iz Celovca, v kateri koroški Katoliški de-lovni odbor brani te duhovnike pred hi-navskimi napadi. Izjava se dobesedno glasi:

Katoliški delovni odbor ugotavlja, da se v zadnjem času množijo napadi odgovornih in neodgovornih oseb in ustanov na duhovnike, ki so došli med nas iz Slovenije in med nami delujejo. Očitajo jim, da je njihovo delovanje na-perjeno proti Jugoslaviji. Katoliški de-lovni odbor z vso odločnostjo zavrača vse tovrstne očitke kot popolnoma ne-osnovane. Odbor smatra te napade za zlonamerna podtikavanja prizadetim du-hovnikom, Družbi sv. Mohorja in vsemu koroškemu slovenskemu ljudstvu.

Duhovniki, došli med nas iz Slove-nije, se med nami udejstvujejo izključno dušnopastirsko in versko-prosvetno. Na-še ljudstvo nagraja njihovo nesebično in požrtvovalno delo slej ko prej s pol-nim zaupanjem.

V Celovcu, 12. januarja 1970.

Za Katoliški delovni odbor:
Dr. Joško Tischler (Dr. Vinko Zwitter)

Razmerje do dolarja se ne bo spre-menilo in bo ostal 1 dolar vreden 3,5 novih argentinskih pesov;

Glede plač se bo še naprej izvajal program napovedan oktobra 1969. Ta predvideva v bližnji bodočnosti le povi-šico 7 procentov od 1. marca t. l.;

Razvoj težke industrije bo bistvene važnosti v industrijski politiki;

Notranja bruto proizvodnja bo na-rasla v letu 1970 za 6%; cene pa se ne bodo povišale več kot preteklo leto (po uradnih statistikah 10%);

Pospesjeval se bo turizem kot vir do-hodkov, zlasti deviz;

Ustanovil se bo samostojen svet, ki bo pospeševal izvoz; v to področje ne bo mogla poseči nobena druga usta-nova.

Gospodarske napovedi zboljšane-ga stanja pa so precej močno pretresele povišice cen nekaterih izdelkov, med njimi zlasti kruha in mesa, kar odločil-no vpliva na družinsko ekonomijo. Da prepreči izrabljanja, je vlada sklenila, da b. m. maksimalna cena kruhu, ki od 27. t. m. pa do 28. februarja stane 50 oz. 60 pesov kilogram (veliki ali mali kosi). — Vendar je pesimizem raznih krogov nekoliko razblinilo poročilo cen-tralne banke, da je tekem meseca de-cembra lanskega leto nekoliko narasla zaloga deviz (zadnje mesece je namreč ta zaloga stalno padala), kar je vedno odličen barometer za gospodarsko sta-nje države.

Krščansko demokratska solidarnost

Na mednarodnem kongresu mladine krščanske demokracije v Montevideo lanskega leta, ki sta se ga udeležila tudi slovenska delegata Tone Mizerit in Andrej Fink, in o katerem objavlja Zbornik Svobodne Slovenije 1969 obširno poročilo, je bil med govorniki, ki so ga najbolj pozdravile evropske krščanske demokracije, bivši vodja perujske krščansko-demokratske stranke Héctor Cornejo Chávez.

Na zborovanju je imel govor, iz katerega posnemamo nekatere odstavke, ker je njegovo in vseh resnih južnoameriških krščanskih demokratov gledanje na svetovne razmere na sploh in na latinskoameriške razmere posebej, resno in pravilno, takšno, kakršnega zavzemajo tudi evropske krščanske demokracije, ki pravilno vrednotijo nevarnosti modernega kapitalizma na eni in brezbožnega komunizma na drugi strani. Oba sta nasprotnika prave krščanske demokracije, ki nima s komunizmom nič opraviti v nobenem njegovem odtenu in barvi. Cornejo Chávez je med drugim izjavil:

„O problemu krščansko-demokratske solidarnosti na splošno in politične solidarnosti posebej je najprimernejše, če razglabljam o vprašanju, ki si jih bomo v našem razmišljanju postavili:

Ali so si naše stranke, v svojem nastanku in tudi v svojem nadaljnjem razvoju resnično podobne v temelju in resnično enake? Z ozirom na svoj nastanek, — ali imajo in ali ohranjajo vse naše stranke krščanski pogled na človeka, na družbo in na svet? In če ga imajo, — v čem obstaja?

Z ozirom na svoje cilje, — ali resnično nameravajo vse krščansko-demokratske stranke zgraditi model družbe, ki bo v svojih bistvenih stvareh različen od sedanega? In če to hočejo, — v čem to obstaja? Ali vse naše stranke priznavajo, kot pogonski element aktivne solidarnosti, da ta model, mimo vseh krajevnih razlik, pa naj bodo še tako važne, v svojih temeljnih potezah velja za vse narode? Ali priznavajo, da je ta model radikalno različen od tistih, ki danes vladajo v svetu; da krščansko-demokratski model ne predstavlja edine, temveč eno od več različnih možnosti, kar bi pomenilo, da ga ne bi bilo treba neizbežno uveljaviti, temveč le kot rezultat bojevitega spopada z drugimi možnostmi; in da so možnosti zmaga nad temi odvisne, če ne popolnoma pa v veliki meri od solidarnosti, s kakršno bo krščanska demokracija vodila svoj lastni boj?

Mislím, da moram odkrito povedati: do danes je bilo morda zadosti, za potrditev identičnosti in solidarnosti krščansko-demokratskih gibanj, da vsa razlagajo svoj krščanski pogled na človeka in na svet po splošnih načelih, z vsebino, ki jo je bilo treba bolj predpostavljati kakor pa je bila razjasnjena, in z odtentki, ki so se iz teh sledili, brez nujnosti globljega razvoja; toda od danes naprej že ni več zadosti še naprej govoriti, da imamo isti skupni začetek, kajti, kakor kaže, nekatere stranke so to prenehale proglašati in ga le še več ali manj sramežljivo priznavajo; in dogaja se celo, da ga nekateri sektorji zanikujejo, če ne popolnoma odkrito, pa z dejanji, v katerih je težko najti krščansko vsebino, ki naj bi bila razlikovalni faktor od drugih koncepcij.

Na drugi strani pa tudi ni dovolj, temveč celo nevarno premalo tega, kar se je do danes sprejemalo kot skupen cilj. In ne kaže, da bi med vsemi strankami obstajalo enako prepričanje o svetovni usodi krščanske demokracije, kakor tudi ne o vsebini, cilj in nalogah solidarnosti.

Osebnost se nagibam k prepričanju, da, če teh nedostatkov ne bomo takoj odpravili, ne bodo ohromele samo bodoče možnosti naše solidarnosti, temveč se lahko zgodi, da se bo zrušilo še to, kar je bilo doslej zgrajenega in da bo v nevarnosti celo obstoj sam krščanske demokracije kot sile in kot avtonomne koncepcije.

Izhodišna točka: krščanski pogled na človeka in na družbo

Do danes je kazalo, kakor da smo vsi smatrali kot samo po sebi umljivo, da naše stranke izhajajo iz istega krščanskega pogleda na človeka, na družbo in na svet. Toda, kaj to konkretno pomeni? Kaj je pravzaprav krščanski pogled na svet, na družbo in na človeka? Še resnejše in še bolj zaskrbljeno vprašanje: ali še vedno vsi ohranjamo tak krščanski pogled?

Do danes, kakor kaže, se še ni natančno pojasnilo, v čem je krščanska vsebina doktrinarne koncepcije, ki služi za pogon našim strankam; prav tako se ni jasno razlikovalo med tkm. socialno filozofijo krščanstva — katere bistvena načela, izpred časov papeških okrožnic in del krščanskih in nekrščanskih religioznih in laičnih mislecev, so trajna in splošno veljavna — ter med tkm. socialno doktrino Cerkve, ki je, bolj kot doktrina, skupek splošnih izboljšujočih norm, ki pa so podvržene reviziji in obnovi ter potrebujejo izpopolnjevanja; in tudi ne, ne kakšen način bi se mogli ali morali vključiti včasih nasprotujoči si doprinosi krščanskih in nekrščanskih filozofov, gospodarstvenikov, sociologov

ali politikov v ideološko zakladnico vseh ali vsaj nekaterih krščansko-demokratskih strank, v njihovo temeljno krščansko-socialno filozofijo.

Rezultat tega pomanjkanja jasnosti je, če že ne stvarnost, pa vsaj občutek anarhije, vsled česar vsaka stranka neodvisno od drugih in vsak sektor znotraj vsake stranke in celo vsak mislec, brez sodelovanja z drugimi, izdeluje, načrtuje ali sprejema, ne vedno z zrelim premislekom, niti ne vedno brez neke vrste egoizma, tisto, kar on smatra, da je socialno in krščansko.

Cilj: krščanski model družbe

Na prvem mestu — ali hoče krščanska demokracija zgraditi nov model družbe, ali pa se omejuje samo na izboljšanje demokratičnega liberalnega kapitalističnega modela? Vzporedno — ali je krščansko-demokratski model družbe izviren model ali je samo odtonek socializma? Končno, — ali krščanska demokracija smatra ta svoj nov model družbe za nujno veljaven za vse narode; ali meni, da je njegova postopna uveljavitev skupna naloga vseh strank; da ta naloga postavlja krščansko demokracijo v najgloblje nasprotje z drugimi političnimi tokovi, predvsem s kapitalističnim in s komunističnim; in da mora imeti vsaka stranka v skladu s svojo sestavo in zgodovinskim okoljem, svobodo do uporabe bojnih sredstev, ki jih smatra za sebi najbolj prikladne?

Taka vprašanja, ki vplivajo na aktivno in resnično delovanje, tudi do danes še niso dobila v krščanski demokraciji formalnega odgovora, ki bi bil na svetovni ravni.

Osebnost sem mnenja, da je na svetu, in ne samo v nerazvitem svetu, mogoče in potrebno vzpostaviti krščanski model družbe, dasi se stopnja nujnosti njegove vzpostavitve in metode za doseg tega razlikujejo po posameznih deželah, ali vsaj med razvitimi in nerazvitimi državami; toda ne mislim, da bi bile razlike tolikšne in tako globoke, da se mora južnoameriški revolucionar sprevreči v konservativca, čim prestopi ekvator na svoji poti na severno poloblo, ali da se mora evropski konservativec preleviti v revolucionarja, če potuje na jug; mislim, da je v boju za vzpostavitev krščansko-demokratskega modela družbe spopad s kapitalističnim konceptom, tudi v njegovih modernih oblikah, neizbežen, prav tako kakor s komunističnim; mislim, da je naloga za vzpostavitev krščanskega modela družbe skupna naloga vseh krščansko-demokratskih strank; mislim, da je zato nujno, da se vse med seboj v tem podpirajo, da vsaka čuti probleme drugih kot svoje probleme, prav kakor uspehe ali neuspehe; in zato smatram za nujno aktivno solidarnost, solidno povezanost, brez ločitev, bratsko skupnost, eno in celovito, med vsemi.

Bistvena enotnost v krščanski koncepciji človeka, sveta in družbe kot izhodišna točka; bistvena enotnost v modelu družbe, ki jo bo treba zgraditi v svetu kot cilj; jasno spoznanje, da imajo, izhajajoč iz te izhodišne točke za doseg tega cilja, vse stranke veliko skupno nalogo pred seboj. To so, mislim, in samo to, stebri in program naše solidarnosti. Z njimi bo naša solidarnost dejavna. Brez njih bo samo žalostna, prazna beseda.

Seme za izvedbo te naloge je posejano: treba ga je razviti, kajti v tej smeri smo se zakasnili. Povezuje nas potencialna solidarnost; iz nje je treba napraviti dejavno solidarnost.

Mnenja

Opremo Zbornika Sv. Slovenije za leto 1969 je to pot izvedel umetnik gr. Ivan Bukovec in za to žel splošno priznanje. Svojevrstne vrednosti je mnenje akad. slikarja in kiparja Geršeta, ki je sam že večkrat opremil razne letnike Zbornika. Takole pravi: „Zdi se mi, da so Bukovecovi naslovi v Zborniku malce pretežki, sicer pa so okusni in v linorezni tehniki dajejo monumentalni svojski nadih in privlačijo gledavca.“

„Sprememba struktur“

Pogosto poslušamo in beremo zahteve po spremembi družbenih temeljev ali — z moderno besedo — „struktur“. Te zahteve postavljajo delavski sindikati, dijaške organizacije, politične stranke itd. Tudi na nekaterih duhovniških sestankih je že bilo slišati zahteve po spremembi „struktur“.

Značilno pa je to, da nihče jasno ne pove, kaj so pravzaprav družbeni temelji ali „strukture“ in kakšne spremembe naj bi se izvršile. Naglašajo se samo magično geslo: „Zahtevamo spremembo struktur, potem pa bo vse dobro.“

Koliko je vredno to geslo in kakšno rešitev nam obljublja, bomo spoznali, če si na kratko ogledamo, kaj so družbeni temelji. Predvsem moramo vedeti, da ti temelji niso povsod enaki. V svobodnem demokratskem svetu so pod vplivom krščanstva nastali določeni družbeni temelji, ki jih imenujemo tudi „človeške pravice“; v pokrajinah, kjer vladajo komunisti, pa veljajo zopet drugi temelji. Na katere temelje mislijo tisti, ki zahtevajo na ves glas „spremembo struktur“? Ali bi radi spremenili komunistične ali svobodno-demokratske, zapadne in krščanske? Precej jasno je — vsaj za tiste, ki znajo prav presojati svetovne dogodke —, da se zahteva po spremembi nanaša na družbene temelje svobodnega sveta. Tisti, ki glasno zahtevajo te spremembe, spadajo v tabor

levičarjev, javnih in prikritih komunistov in njihovih sopoltnikov, zapeljanih koristnih budal, ki po papagajsko ponavljajo neka gesla in pri tem nič ne razmišljajo, kaj ta gesla v resnici pomenijo.

Poglejmo, na katerih družbenih temeljih sloni svobodni in demokratski družbeni red.

Predvsem sloni na svobodi: mišljenja, vesti, prepričanja, vere ter svobodnega izražanja svojih misli in vere v govoreni in pisani besedi; dalje sloni na svobodi zborovanja, združevanja, gibanja, svobodne izbire poklica; na enakosti in enakopravnosti vseh ljudi pred zakonom in oblastmi; na demokraciji, to je pravici vseh, da odločajo o vseh vprašanih javnega življenja; na priznanju zasebne lastnine, ki pa mora biti v službi družbe, in na priznanju zasebne pobude; na priznanju pravice staršev, da odločajo način vzgoje svojih otrok bodisi v državnih bodisi v zasebnih šolah; v pravici vseh do dela in primernega družinskega zaslužka; v pravici do osebne varnosti; v neodvisnosti sodnikov.

To so nekateri izmed družbenih temeljev ali „struktur“ svobodne demokratske in tudi krščanske družbe. Tem nasproti stojijo temelji komunistične družbe, kjer je le omejena svoboda mišljenja, prepričanja in vere, kjer morajo biti razne kategorije državnih uslužben-

cev in častnikov ateisti, kjer velja svoboda združevanja in zborovanja samo za komuniste, kjer je že itak utegneno delovanje Cerkve omejeno zgolj na cerkvene zgradbe, kjer so določene visoke šole in določeni poklici rezervirani samo za partijske otroke, kjer je dovoljena samo ena politična stranka — komunistična, kjer ni neodvisnih sodišč, kjer ni zasebne lastnine na produkcijskih sredstvih in zato tudi ni mogoča zasebna gospodarska pobuda, kjer je vzgoja otrok državni monopol itd.

Sedaj vidimo, kam vodijo spremembe struktur. Mnogi, ki v svobodnem demokratskem svetu zahtevajo spremembo struktur, ne zahtevajo nič več in nič manj kot uvedbo komunističnega družbenega reda. Ker pa se bojijo pritisa dan z jasno besedo, zavijajo svoje namene v prijetno zvenče geslo in zahtevajo po „spremembi struktur“.

Gotovo so tudi v svobodnem demokratskem družbenem redu potrebne nekatere spremembe v skladu z duhovnim in materialnim napredkom človeštva. Marsikje delavci še nimajo pravičnih, družinskih plač. Marsikje je potrebna agrarna reforma. S tem pa ni rečeno, da je potrebno rušiti sedanje družbene temelje in postavljati nove — komunistične, ki so se izkazali za nečloveške, nazadnjaške, protinaravne, protikrščanske in krivične.

SmR

TITOV IN KARDELJEV ČASTNI DOKTORAT

Vse jugoslovansko časopisje je poročalo o podelitvi častnega doktorata ljubljanske univerze sedmim slovenskim znanstvenikom ter jugoslovanskemu komunističnemu diktatorju Titu in njegovemu najzvestejšemu sodelavcu Kardelju, dne 11. decembra lanskega leta.

Sedanji rektor ljubljanske univerze Roman Modic je podelil odlikovanja častnega doktorata naslednjim zaslužnim znanstvenikom: paleologu Srečku Brodarju, biologu Jovanu Hadžiju, zgodovinarju Milku Kosu, strojnemu inženirju Feliksu Lobetu, umetnostnemu zgodovinarju Francetu Steletu, zdravniku Alji Koširju in agronomu Aloisu Tavčarju.

Partijsko-politični razlogi

Le dva sedanja častna doktorja ljubljanske univerze, ki jima je univerzitetni svet moral podeliti ta naslov, nimata s slovensko znanostjo ničesar opraviti: Josip Broz-Tito in Edvard Kardelj. Komunistična partija Jugoslavije je ukazala univerzitetnemu svetu ljubljanske univerze, da teh dveh komunističnih revolucionarjev na seznamu častnih doktorjev za 50-letnico univerze ne sme manjkati, in rektor Modic se temu ukazu ni mogel upreti. Znanstveniki v zbornišni dvorani univerze, v kateri so dobili odlikovanje, so se neprijetno počutili ob navzočnosti dveh oseb, ki nimata z znanostjo kot tako nič opraviti. Častna doktorata sta jima bila podeljena iz izključno partijsko-političnih razlogov. Tudi v obrazložitvi o Titovem in Kardeljevem delu, ki naj bi jima utemeljil pravico do častnega doktorata, ni univerzitetni svet pripisal jugoslovanskima komunističnima revolucionarjema znanstvenega delovanja, ker ga pač nimata. V Titovi obrazložitvi se sploh izogiba besedi „znanost“ ter jo uporabi samo enkrat v zvezi z „znanstveno revolucijo“ na svetovnem tehničnem področju (pri kateri Tito nima nič opraviti), v Kardeljevi obrazložitvi pa ugotavlja, da ima on „zasluge za razvoj naše družbene misli“, kar tudi niso zaslugе za znanost.

Titov politični govor

Da je Tito dobil častni doktorat resnično le iz partijsko-političnih razlogov, je sam dokazal s svojim govorom, ki je imel po prejemnem odlikovanju. O svojem znanstvenem delovanju ni mogel govoriti, ker ga ni, in je zato spet govoril o „narodno-osvobodilnem boju“, o neki „revolucionarni tradiciji“ univerze, dokazoval „nepotvrjeno resnico o našem narodno-osvobodilnem boju“, govoril o „koncepciji ljudske obrambe“ in o „jugoslovanski socialistični skupnosti“.

Kljub temu, da pri ustanovitvi niso sodelovali in pred drugo svetovno vojno na ljubljanski univerzi komunisti niso imeli vodilnih mest in odločilnega vpliva, ker so bili, kakor že danes, v manjšini, pa Tito v svojem govoru ni mogel mimo izjave, da je ljubljanska univerza „postala srce razvoja slovenske kulture, šolstva in znanstveno-raziskovalnega dela“. Priznal je celo to, da je „v stari Jugoslaviji igrala ljubljanska univerza pomembno vlogo. Na njej so zrasla velika imena znanosti in umetnosti. Ustvarjala je rodove intelektualcev“.

Toda po Titovem ta univerza ni bila

„svobodna“, dokler „šele z zmago naše narodno-osvobodilnega boja in revolucije... ni bilo omogočeno, da se vsestransko razvije tako pomembna znanstveno-pedagoška ustanova, kakor je vaša. In danes daje v socialistični skupnosti Jugoslavije svoj veliki prispevek k šolanju strokovnjakov, razvoju znanosti in umetnosti, graditvi socializma in krepitvi socialističnih družbenih odnosov“.

Kader revolucionarjev

Tito je nadalje trdil, da je jugoslovanska KP „zlasti po ustanovitvi KP Slovenije posvečala med drugim veliko pozornost ljubljanski univerzi, tako da se je bojevala za njeno avtonomnost, proti surovemu vmešavanju reakcionarnih režimov v njeno delo... V boju z reakcionarnimi režimi je zrasel na ljubljanski univerzi kader revolucionarjev, kakor so bili pok. Boris Kidrič, Tone Tomšič, Boris Kraigher in mnogi drugi. Ti revolucionarni študentski kadri in inteligenca, ki so imeli marksistično komunistično pogled na nacionalno vprašanje... so pozneje organizirali komunistično revolucijo, katero Tito označi, da je bila „specifično socialistična revolucija“, kakor je ni bilo drugje.

Tu se je Tito spet vrnil na svoje „specifično“ področje zadnjih mesecev in sicer na napadanje „sovražnih elementov“ znotraj in zunaj jugoslovanske KP in države.

„Nikoli ne smemo pozabiti, da avantgarda delavskega gibanja... ni nikdar bolehalo za anti-intelektualni stališčem. Tu in tam se je sicer dogajalo, da so imeli nepravilen odnos do intelektualcev... In prav zavoljo svobodne ustvarjalnosti smo dolžni idejno obračunavati s temi posamezniki, ki pod plaščem svobode in demokracije skušajo preokreniti naš družbeni razvoj“.

Tito je nato prešel na vprašanje „resnice o narodnoosvobodilnem boju“:

„Dovolite, da vam povem nekaj besed v obrambo resnice o našem narodnoosvobodilnem boju. Spet je treba danes opozarjati na dejstva iz naše narodnoosvobodilnega boja tudi zato, ker poskušajo nekateri na svetu potvarjati zgodovino, podcenjevati naš narodnoosvobodilni boj, ga omalovaževati, tako da prikazujejo kot neko spontano gibanje maščevalcev. Glutimo, kakšen je njihov cilj. In prav zaradi tega bom govoril o tem.“

„Dogaja se, da sprevračajo zgodovinske dogodke pri nas in neresnično prikazujejo naš narodnoosvobodilni boj na sploh, kakor da se je bojda razvil šele v drugi polovici leta 1943 ali kakor da je bil samo neki stranski element v veliki vojni proti Hitlerjevi koaliciji.“

Internacionalizem Titovega partizanstva

Vse, ki so drugače trdili ali verjeli komunistični partiji, tudi slovenske komunistične propagandiste same, je Tito v govoru na ljubljanski univerzi spet postavil na laž, ko je govoril o razlogih za tkm. narodnoosvobodilni boj. „Odločitve, da se začne oborožen boj proti okupatorju, niso narekovali neki lokalni interesi in maščevalni nagibi, marveč globoka nacionalna in internacionalistična dolžnost naše partije... da skupaj

s Sovjetsko zvezo, ki so jo fašistične sile iznenada napadle, zavojujemo skupen boj proti nemškim in drugim fašističnim silam. Tedaj smo menili, pa tudi danes mislimo tako, da je bil boj sovjetskega ljudstva tudi naš boj... Imeli smo za svojo internacionalistično dolžnost, da privežemo čim več sovražnih divizij v naši deželi, zato da bi čim bolj olajšali napore sovjetske armade. Tako je to bilo in to so neovrgljiva dejstva, ki jih nihče na svetu ne more izpodbiti...“

„Ko zdaj berem skoraj vsak dan informacije o pisanju tiska neke sosednje države o tem, kaj vse so njihove čete osvobodile v Jugoslaviji, pri čemer s podcenjevanjem pišejo in govore o našem osvobodilnem boju, si ne morem kaj, da ne bi navedel dejstev, neizpodbitnih resnic, ki zelo hudo obtožujejo.“

Doma še vedno „reakcionari“

„Tudi pri nas se najdejo reakcionari, posamezniki in skupnice, ki skušajo na razne načine devati v nič naš narodnoosvobodilni boj in ki napadajo pridobitve naše revolucije... Zagrešili bi nedopustljivo napako, če bi dopustili neovirano delovanje reakcionarnih skupin, ki poskušajo razvednotiti naš narodnoosvobodilni boj in njegove pridobitve. Zato je potreben odločen boj proti vsem takim tendencam in poskusom. Zavedati se moramo, da je vsak poskus degradacije našega narodnoosvobodilnega boja v resnici napad na našo socialistično samoupravno družbo, na enakopravnost narodov, na neodvisnost Jugoslavije. Gre za poskuse, da bi razbili največje pridobitve narodnoosvobodilnega boja...“

Tito je nato govoril o „koncepciji ljudske obrambe“ proti notranjim in zunanjim „sovražnim elementom“ ter je spomnil navzoče na „pomembno vlogo v idejnopoličnem usmerjanju obrambnih naporov, ki jo ima Zveza komunistov“. Titovi „elementi obrambnega sistema“ so „operativna armada, teritorialna obramba in civilna zaščita“, kamor spadajo zloglasni terenci, komunistični ovađuhi, ki so desna roka komunistične partije za kontrolo vsega javnega in zasebnega življenja v državi.

O Jugoslaviji se sliši vedno manj. Tito se kljub temu „obrambnemu sistemu“ boji za usodo komunistične Jugoslavije: „V zadnjem času, če smem povedati, je čedalje manj slišati besedo Jugoslavija. Piše se samo o federaciji. Močnejše moramo poudarjati Jugoslavijo. Smo Slovenci, Hrvači, Srbi, Macedonci, Črnogorci in drugi, hkrati pa smo vsi tudi Jugoslavlani, vsi smo državljani socialistične Jugoslavije. V tem smislu moramo krepiti duha pripadnosti jugoslovanski socialistični skupnosti...“

Medtem ko se Tito boji za svojo komunistično Jugoslavijo, pa se boji tudi nacionalne samozavesti posameznih jugoslovanskih narodov: „Nenehno se moramo brezkompromisno bojevati proti vsem nacionalizmom, bodisi da se pojavljajo v obliki unitarizma, bodisi v oblikah šovinizma in separatizma. Prav zato, ker je naša socialistična družba svobodna skupnost enakopravnih narodov in narodnosti, ne more dopuščati nobenih kompromisov z nacionalizmi.“

Ko se je vrnil glavni uredni Črtomir Pop s svojega nenadnega štirnajst dnevnega dopusta in se je zvečer zopet prikazal pri „Piščalki“, je bil s hrupom in smehom sprejet. On si je pa z zadovoljnim nasmehom pomel roki, potrepljal je, kakor po navadi, krivečo se natakario po hrbtu ali kje, si naročil pivo in vržinjo in potem rekel, da se je zdaj lahko smejeti; da smo pa tičali v njegovi koži, bi se uverili, da to niso bile mačkine solze, kar ga je bilo tako hipoma prepodilo iz mesta. In razložil nam je vso stvar.

— Saj veste, je rekel, kake križe in težave imamo z gledališko kritiko. Noben kritik, ki ima količkaj časti v sebi, nam ne vztraja nad dva meseca. Zadnji se nam je bil skujal zaradi anonimnih pisem, ki jih je dobivala njegova nevesta in ki so ga dolžila ljubimске zveze z našo dično heroino. Naša dična heroina je pa notorično star, častitljiv karton iz dobe XII. dinastije, saj njeni rodni vnuki tudi že statirajo po odru! Kritiku torej ni bilo zameriti, da je bil užaljen! Ali nas je njegov odstop spravil v zadrego, ker se nam nikakor ni hotelo posrečiti, dobiti drugega kritika iz literarnih krogov, da si smo obetali zlate gradove v obliki šestih vinarjev za vrsto. Kaj stori? Kritiko smo morali imeti — rajši slabo kakor nobene! To je zahteval nivo našega lista! Odločiti smo se torej morali, da bomo odslej kar sami doma v delavnici klepali kritike.

— Žrebali smo torej v uredništvu, kdo da mora prevzeti ta posel, in — glej — žreb je prav preudarno določil tovariša Kocmurja, tistega, ki je stalni referent o panoramah in torej tudi neke vrste kritik. No, naš „panoramar“, kakor mu pravimo, je lepo, brez ugovora prevzel novi, po usodi mu naklonjen posel in priznati se mora, da njegove gledališke kritike pravzaprav niso bile slabe, ako se upošteva, da je mož zgolj doslužen brambovski narednik, ki ne loči violinskega ključa od hišnega in primadone ne od premiere! Glede „zanimivih“ kulis in „slikovitih“ perspektov je bil celo stvaren; v ostalem pa je znal tako spretno klobasati, da se mu ni moglo do živenga! Ali ravno ponašal se tudi ni z njim naš list!

— Pa pride neko jutro v naše uredništvo mlad, suh in bled človek brez manšet in se ponudi naravnost za kritika! Hola! — Govoril je tajinstveno, tiho in plaho upiral svoje oči v človeka.

— Povedal je, da se piše Valentin Čebela in da je „sotrudnik“ v odvetniški pisarni dr. Strojca. Šefu je v začetku sezone umrl oče, zaradi česar je šef podaril svoj abonirani gledališki sedež njemu, Valentinu Čebeli. Zamudil ni nobene predstave: „Potovanje okoli sveta“ je videl vseh desetkrat, bral je vse kritike (bojazljivo je omenil, da mu naše zadnje niso bile čisto jasne, kar se mu zdi zelo čudno...), stopil je v dotiko z gledališkimi krogi in kratko malo, sedaj misli, da bi bil zrel za gledališkega poročevalca!

Fran Milčinski

NOVI GLEDALIŠKI KRITIK

— To je bilo vse prav lepo! Saj smo bili v resnici krvavo potrebni kritika! Ali človek, ki se nam ponuja za tak posel, je vendarle kolikor toliko sumljiv! Ali ni res? Rodili so se mi torej pomisleki in zato sem pripomnil, da ima gledališki kritik pri nas zelo težavno stališče...

— Mladi mož me je plašno pogledal, stisnil si mozolj na bradi, obrišal si prste ob hlače in potem tajinstveno izjavil, da se ničesar ne boji! Ampak gledaliških kritik se ne sme pisati s krampom, je rekel. Pravo obliko je treba poznati, ker oblika je jedro! Saj se da resnico tudi povedati, toda med vrticami! In kjer je graja neizogibna, naj se osladi z izpodbudno hvalo! Slab igralec je še slabši, kadar je užaljen!

— To je pravzaprav res!

— Pa tudi o občinstvu je imel svoje nazore. Rekel je, da smatra občinstvo za tako važen faktor gledališča kakor igralca. Ne le zaradi dohodkov, ampak sploh! Opazoval je in se prepričal, da je šlo za uspeh nekaterih predstav več zahvale občinstvu nego igralcem. To so kaj čudne stvari, ki jih kritika do sedaj še ni upoštevala...

— Moč brez manšet me je pričel zanimati. Prašal sem zastran opere, ali ima tudi o operi kaj pojma.

— S sramežljivim nasmehom je povsili oči, omel si nos in priznal, da je opera težavnejša od drame. Zlasti zaradi mnogih tujih izrazov, na primer intonirati, distonirati, dirigirati, disponirati... Vsak izraz pomeni nekaj drugega! Ampak on, Valentin Čebela, se nič ne boji, ker ima svoj sedež v prvi vrsti tik za kapelnikom. To je velike vrednosti, je rekel! Na primer, če kapelnik kar enakomerno tjavdan taktira in zraven bere časopis, potem je vse dobro; kadar pa prične skomigati z levo ramo in popravljati ovrtnik, takrat se že nekaj ne ujema. Če potolče s paličico po pultu, je zbor tisti, ki kazi; ako se prime za uho, pomeni to, da tisti solist distonira, precej močno distonira! — Če pa zatepta z nogo, vzdigne „sakra hudič!“ in ljuto pogleda vojaka-godca v orkestru, potem, potem — pa ni tisti vojak-godec čisto nič kriv! To so kaj čudne stvari, ki jih je treba vedeti! Vojaška godba ima namreč tako pogodbo z gledališkim ravnanstvom, da ni nikdar kriva! Pa tega tisti, ki niso muzikalni, ne razumejo! Le v notah so napake! Vasih je čuda veliko napak v notah in je kapelnik zavezan ves večer kar zdržema po teptavati in preklinjati hudiča! — Poleg kapelnika je važen tudi še kontrabasist, rdeč nos ima, in kadar on zmaje z glavo, je opera zavežena in pokopana...

— Govoril sem resnico, ko sem svojemu plahemu posetniku izjavil, da tako muzikaličen mož, kakor je on, še ni prestopil praga našega uredništva!

— Pohvala mu je storila dobro in nekoliko pogumneje je povedal, da se tista knjiga, ki jo ima kapelnik pred seboj na pultu, imenuje partitura. S svojega sedeža vidi on, Valentin Čebela, dobro v partituro in se je že marsikaj naučil iz nje. Tako na primer, da se glasbeni komad, ki ga poje v tretjem aktu „Hugenotov“ tistih pet oseb, imenuje „sestet“! Tega ne ve vsakdo! In ako se človek polagoma privadi notam, lahko že naprej ugane, kje bo tenorist prevrnil — kar je zelo zanimivo!

— Ko sem mu izrazil svoje priznanje, da se je povzpel do tako samostojnega in temeljitega opazovanja, se je prav pristržno zasmel, toda le za hip, potem mi je pa zaupal, da so nekateri ljudje osli. Na sedežu tik njega, za kapelnikom, sedi mlad doktor, ki pošilja altistki vedno šopke, ker misli, da njemu veljajo njeni pogledi! Magarac! Altistka lovi z očmi zgolj kapelnikovo paličico in niti ne vidi doktorja! Haha!

— Mladi mož mi je bil v veliko veselje. Toda mudilo se mi je. Pozval sem ga torej, naj napiše kritiko za poizkušnjo — preberem jo — potem bomo pa videli, itd., itd.

— Mladi mož je, oprezno stopajoč na prste, zapustil naše uredništvo. Na, in dva dni pozneje ste pa čitali tisto slavno kritiko! Gledališke kritike spadajo v pristojnost urednika za dnevne vesti, to je v pristojnost „panoramarja“; ta pa je iz zlobnosti, ali iz neumnosti, oboje je mogoče, stvar spravil v list, kakršna je bila. Kanaliija!

Črtomir se je prevzel od spominov, smejal, da so mu solze tekale, omizje pa mu je pomagalo.

— Imenitno jo je skoval ta nesrečni Čebela! Tolikokrat sem jo prebral, da jo znam na pamet: „Sinoči se je prikrat na našem odru uprizorila češka gluma „Klofuta“. Lokalni kolorit češki so igralci izvrstno pogodili v izgovoru. V igri je mnogo dovtipov, od katerih je pa — žal — dober del umljiv le izpranim babicam... Najbolj je ugajal dovtip o tašči v tretjem prizoru drugega dejanja: ako ga gosp. avtor primerno predela in opili, se lahko ta dovtip stalno vzdrži na repertoarju. Všeč je bil občinstvu menda tudi dolgi premor med drugim in tretjim dejanjem, ker mu je ploskalo, zaradi česar se je odmor takoj ponovil... Gosp. A. je briljiral v vlogi kmetškega bebca; vedno smo trdili, da je izvrsten za vloge, ki ne presegajo njegovega duševnega nivoja...“

Črtomir je moral prekiniti svoje poročilo, da se je poglobel smeh.

— To je imenoval plašni Čebela „kritikovati med vrticami“ in „oslanjati grajo“! Tak hinavec! Ta Čebela je bil sršen v ponižni obliki pikapolonice. Pa tako je šlo naprej: „Gospica B. je očarala sinoči vse občinstvo s svojim novim zobovjem. Čestitamo iskreno! Za naivne vloge

je sicer nekoliko preobilna, ali upati je, da se tega do prihodnjic odvadi... Mučno vrzel v začetnem dialogu drugega dejanja, nastalo zaradi nesporazumljenja igralcev s šepetalko, je prav srečno izpolnila živahna konverzacija v tretji loži na desno, sukajoča se okoli klobuka dražestne gospe dr. Strojce, ki je doživel sinoči svojo premiero in je nad vse častno uspel. Ob koncu dejanja se je prišel zahvalit ploskajočemu občinstvu tudi naš vrli ljubimec C., nemara namesto zadržane šepetanke... Sodeloval je v igri ves slavnopopni bor in je nam pohvalno omeniti gospoda v desni proscenijski loži, ki je s svojim lepo donečim basom vrlo podprl finale zadnjega dejanja. Pohvaliti pa moramo izmed občinstva tudi še g. inženirja Jelovška, nadporočnika Pečata in odvetniškega uradnika Kocina, ki so s svojim prisrčnim, nalezljivim smehom pripomogli igri do uspeha. Splošna želja je, da se igra zopet ponovi o kakih praznikih, najbolje o binkoštih!“

— Imenitna kritika! Najboljša kar smo jih imeli!! Seveda se mi ni bilo niti sanjalo o nji! Ob četrty uri izide naš list. Izvedel sem o nji šele ob peti uri v kavarni, ko so me smejoči se gostje opozorili nanjo. Ob pol šestih mi je policijski komisar namignil, da koraka pred kavarno, grozečega obličja in opremljen s solidno gorjačo, igralec A., virtuozi za idiotske vloge. Ker ne ljubim hrupnih prizorov, sem se odstranil čez dvorišče, šel večerjat iz mesta v okolico, in se vrnil domov ob 10. uri.

— Ob pol eni uri, me je zbudila mačja serenada opernega zbora, ali kakor se je bil zmotil navihani Čebela „zopernega bora“, sosedu pa so bile pobite šipe, revež ni vedel, zakaj. Jaz sem pa vedel, da zato, ker se je „zoperni bor“, netočen kakor vedno, zmotil v oknih! Iz previdnosti sem nadaljeval spanje pod posteljo.

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE 1969

je že dospel v vse dele sveta

Obsega 354 strani, ki predstavljajo najširši pregled vsega emigrantskega življenja po svetu, dogajanja v zamejstvu, pa tudi v domovini.

Nabavite si ga lahko:

V Argentini: v vseh slovenskih domovih in pri stalnih poverjenikih.

V ZDA: pri Ligi ameriških katoliških Slovencev v New Yorku, V Clevelandu: v Slovenski pisarni.

V Kanadi: v Slovenski pisarni v Torontu.

Zbornik 1969 je najlepše darilo!!

Otroški kotichek

Nesebičnost in pogum

Dragi otroci, ali veste, kaj je to nesebičnost? In kaj je pogum? Povedal vam bom o tem neko zgodbo, ki je resnična.

Pred kratkim je v nekem rudniku strahovita eksplozija zasula več rudarjev. Vodstvo rudnika je prosilo rudarje, naj bi se javilo 25 prostovoljcev, ki bi jih šli reševati. Takoj se jih je oglasilo sto, čeprav so vedeli, da gredo v smrtno nevarnost.

Pa še druga taka. V Veliki vojni se je primerilo. V Biskajskem zalivu se je potapljala podmornica. Ladja, ki je prihitela na pomoč, je mogla posadki poslati na pomoč samo čolnike, ker je bilo morje viharo. Rešiti bi mogli samo štiri mornarje, posadka podmornice pa je štela 22 mož. Ko to sporoče potapljačim, reče končno najstarejši mož iz posadke kapitanu: „Gospod, imenujte vi štiri može, kajti sam se noče nihče oglasiti.“ Kapitan res imenuje štiri, ostali pa mirno stoje, čeprav je bila krma že vsa pod vodo. Ta njihova srčnost in disciplina je bila poplačana, kajti končno so se vsi rešili. — Šest ur se je njihova podmornica borila; razstrelil jo je torpedo, ranila granata, brod je začel goreti; vse to pa ni moglo omajati njihove nesebičnosti in poguma.

Kajne, dragi otroci, da boste tudi vi vedno nesebični in pogumni, pripravljeni žrtvovati se za svojega bližnjega?

O pohorskem medvedu

Po Pohorju se je nekdaž čez in čez razprostiral gozd in človek je le redkokdaj zašel vanj. Zato so takrat razne zveri imele ondi svoja ležišča in skrivališča. Po velikih lužah so rili divji prašiči, z bukovih rogovil in bradatih smrek je oprezoval brkati ris, vse križem po goščavju pa je kolovratil medved kosmatin.

O kresu je bilo. Soparica je ležala pod gostim vejevjem, obadi in brenčeljji so silili v živad.

Merjasec ščetinec je prikrulil do velike luže in — čof, čof, — zabrodil v globanjo na sredi. Ej, to ga je prijetno hladilo! Ves se je potopil v mlako; le oba uhlja sta molela iz vode in repek se je zadovoljno vrtinčil na površini.

Pride mimo luže medved Miško po vsakdanji svoji poti.

„Kaj pa je tisto tamle sredi luže?“ se zdigne kosmatin in ostro pogleda izpod kocin. „Dve miški, kajpak! Mr-moom, kaj pa je spet tole? Kako se to vrtinči, kako migota!“ Tako medved ugiblje in s svojo šapo lovi merjašev repek.

Merjasec pa — buh, buh — iz vode in se zapraši proti medvedu.

Miško se močno ustraši, ko ugleda merjasca. Že od nekdaž si s stricem ščetincem nista prav nič na roke, „če ga ujeziš, debeloglavca, ti s čekani

razpara trebuh. Kdo mi ga spet sešije!“ pomisli medved ter plane proti gošči.

Tam je rasla stara bukev ob mlaki: po deblu so ji rasle kresilne gobe. Compoti, comp! jo ubere medved po gobah kvišku do prve rogovile.

Jezno zabavlja in kruli ščetinec pod drevsom. Ko pa vidi, da nič ne opravi, gordnjaje odlomasti v goščavo.

Drugi dan pride Miško, radoveden kakor je pač, spet do velike luže. In se spet poigrava z repkom, ki se vrtinči vrh vode. Spet buši merjasec iz vode, medved pa na bukev kot prikrat.

Zgodilo se je, da je logar Lipe prav tisti dan zasledil merjasca, ki mu je delal škodo na njivi. Gošča ga je skrivala, da je vse natanko videl, kako se je medved poigraval z merjascem. „Čakajta, grduna! Jaz jo vama že zagodem! Obema!“ je preteče dejal. Zakaj logar ni bil gorak le merjasca, marveč je bil jezen tudi na medveda, ki mu je že nekajkrat pohodil ovisiše.

Drugo jutro je že zarana s sekirico podsekla gobe na deblu bukke in se nato s puško v roki skril v grmovje. In res, spet sta prišla k luži oba, merjasec in medved, in se je ponovila igra kot prejšnje dni.

Ko pa je medved planil bo gobah na bukev, so se zasekane gobe odčesnile; Miško je padel z drevesa in čofnil

še ko se je zdanilo, sem si upal nazaj na svoje običajno ležišče, zaradi česar sem zaspal uradno uro in me je zbudila postrežnica s pismom, ki ga je prinesel tiskarski vajenec iz uredništva. V pismu je stalo, da me nestrno čaka toliko gledaliških interesentov, da je najbolje, ako me pridem. Pa sem se kar odpeljal na sončni jug in si pismeno izposloval štirnajst dnevnji dopust do konca sezone.

— Šele zdaj, vrnivši se, sem izvedel, kak semenj je bil. Stavci so prekinili delo, da so šli iz uredništva metat igralce obojega spola. Tudi občinstvo se je razkoračilo in trije, štirje so opustili svoje lože oziroma sedeže. In cel kup pisem me je sedaj pričakoval, večinoma brez podpisov in pravopisa. Malo sem se jezil, smejal pa veliko! Le za B.-ta mi je žal, za tistega, ki se je prišel namesto zadržane šepetanke zahvaliti. Mož mi je bil poprej zelo naklonjen: po štirikrat na leto mi je čestital za god; moje neliterarno ime je namreč Janez; ker pa ni vedel, kateri Janez je moj patron, čestital mi je zaradi večje gotovosti ob godovih vsakega svetnika tega imena. Seveda sem se mu primerno revanžiral, voščec mu po trikrat novo leto: v začetku sezone, ob koncu leta in o velikonoči. Bil je najljubnejši Jugoslovčan tistega Sotla! Tudi on mi je odpovedal prijateljstvo! Sedaj sem mu zrak, in sicer slab zrak, kajti vstran obrne nos, kadar me sreča! Upam pa, da bo zob časa zacelili tudi to rano.

— Kaj pa Valentin Čebela? — smo vprašali.

— Imenitna pridobitev za naš list. Na gledališče ga seveda ne moremo več puščati, pač pa smo ga upregli v članke in novice o domači politiki. Baje smo doslej pisali v preostrem tonu! Morebiti se posreči njegovemu obzirnemu in diplomatskemu peresu ublažiti nasprotja v domačih taborih.

Hudomušno se je nasmehnul.

— Ali pa razume sploh kaj o politiki? — smo poizvedovali.

— E — je mahnil Črtomir, smejoč se, z roko. — Toliko že, kolikor naš „panoramar“ o gledališču!

v lužo. Merjasec se je silno ustrašil, ko je zviška pljusnilo v vodo, in jo je odkuril v goščavo. Miško pa je urnih krač odlomastil v nasprotno stran, gromko brundajoč in otrsajoč mokre kocine.

Logar Lipe pa se je v grmu tresel od strahu, da mu je puška v rokah šklepetala. Pozneje pa se je vendar bahal v družbi: „Pa se odloči, koga bi pihnil, če sedi med merjascem in medvedom! Ugnal pa sem ju le, grduna! Nič več ju ni bilo odtlej na lužo in moja njiva ima mir pred ščetincem in kosmatincem.“

ŠKRAT IN ANGEL

Svjatoslav

Skrival je škrat Dobrodej v skalnatih gorah zaklade, vriskal je po gozdnih stezah, zvaljal potnike v prepade.

Karal ga je daljni Bog: „Škrat moj, segaš previsoko!“ Rogal se je Dobrodej: „Kdo ima močnejšo roko.“

Bog je angela poslal: v prvem udaru ogenj sine, v drugem škratec zaječi, v tretjem udarcu v brezno izgine.

Zdaj je svetel črni gozd. Bog ve, kam so šli zakladi, morda jih je škrat zakril, morda vzeli jih prepadi.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — V veliki dvorani Narodne galerije je ansambel Schola Labacensis odprl koncertno sezono s večerom stare glasbe iz 13. do 16. stoletja. Ansambel sestavljajo pevka Breda Senčar in instrumentalisti Tomaž Buh, Janez Hoefler. Primož Soban in

LJUBLJANA — Pri Arhivu Slovenije so ustanovili oddelek za filme. Doslej so prenesli na nevnetljiv trak 30 filmov iz arhiva Triglav filma, Viba filma in RTV Ljubljana pa so prevzeli v arhiv 26 filmov.

KRANJ — V navadi je, da potnike, obiskovalce, kupce ali druge z visoko okroglo številko, na primer stotisočega, milijontega in podobno često obdarijo.

Na podoben način je bil decembra 69 deležen svojevrsnega darila voznik osebnega avtomobila iz škoške Loke, ki ga je prometni milničnik našel za volanom s preveliko dozo alkohola v krvi. Ko je čez dva dni prišel na postajo prometne milice v Kranju, so mu vrnili voziško dovoljenje, ne da bi ga prijavili vodniku za prekrške. Povedali so mu, da se mu je nasmehnila sreča, ker je bil prav tisoči šofer, ki so ga na Gorenjskem leta 1969 dobili pod vplivom alkohola...

LJUBLJANA — Prešernova družba je v izdaji Ljudska knjiga izdala roman Huga Wasta „Lamja steza“. Roman je prevedel Anton Kovačič. V „Delu“ so povedali, da je Hugo Wast argentinski pisatelj, zmolčali pa, da je katoliški pisatelj. Prav tako niso povedali, da je bilo nekaj njegovih del že pred vojno prevedenih v slovenščino.

MARIBOR — Iz zavoda za duševno bolne v Hrastovcu je pobegnil neki bolnik in obtožil upravo in osebje o grobem ravnanju. Začela se je javna polemika in posebna komisija je ugotovila, da so bile bolnikove obtožbe v glavnem resnične. Sedaj razpravljajo, kako urediti položaj v tem zavodu, kjer je bilo večsintih strpanih 450 bolnikov, sedaj pa jih je kar 750. Oskrbnino za bolnike v znesku 18 din na dan prispevajo razne ustanove, kar ni dovolj niti za hrano, pa morajo s tem zneskom vzdrževati zavod. Sedaj pravijo, da je Hrastovec posledica vojnih let, ko so ob koncu vojne rekli, da je za slaboumne vse dobro, kakor je izjavil Tone Brejce z republiškega sekretariata za zdravstvo.

LJUBLJANA — Nov komorni zbor, ki ga sestavlja 25 mladih pevcev in pevk, so ustanovili v Ljubljani, vodi ga dirigent prof. Igor Lavrič. Prvi koncert novega zbora bo v marcu, kjer se bodo predstavili s slovensko in tujo narodno pesmijo.

RADOVLJICA — Zveza komunistov v Radovljici je preveč stara. Ugotovili so, da je le vsak deseti komunist mlajši kot 25 let, več kot četrtina pa jih je stara nad 55 let. Niso pa povedali, koliko jih sploh je.

LJUBLJANA — Ker je v Sloveniji običajno pomanjkanje stanovanj, se nekateri krogi zavzemajo za gradnjo cenjenih, nekomfortnih stanovanj. Po pisanju listov, pa je tako reševanje stanovanjskega problema prav brezglavo,

kajti v 862 mestnih centrih v Jugoslaviji je 65% stanovanj brez kopalnic in 55% celo brez stranišč. V Mariboru je 1682 stanovanj brez elektrike in brez vode. Predlagali so celo, naj bi ta nekomfortna stanovanja modernizirali, nova pa gradili nekomfortna, se pravi brez kopalnic. Vsekakor bistroumno reševanje stanovanjske krize.

POSTOJNA — Postojnsko jamo je preteklo leto obiskalo 670.000 obiskovalcev, 80.000 več kot leta 1968. Letos nameravajo zgraditi novo parkirišče za 500 avtomobilov, ki bo ob sedanjem za 1500 avtomobilov, nov hotel in restavracijo ter nekaj trgovin.

LJUBLJANA — V Sloveniji je bilo lani 8.566 cestnih nesreč. Umrlo je 508 oseb, laže ali huje poškodovanih je bilo 9.099 oseb, materialne škode je bilo za 24.873.800 dinarjev. Leta 1968 je bilo 497 nesreč s 497 mrtvimi in 8.176 ranjenimi, škodo pa so cenili kar na 36.776.340 din.

PTUJ — Glasbena šola v Ptujju je praznovala 50-letnico obstoja. Za to obletnico so izdali pregledno brošuro o delu te šole. Karel Pahor, Filip Bernard, Jože Gregorc, Bogomil Čehovin in Čenda Šeldbauer so znani glasbeniki-umetniki, ki so poučevali na ptujski Glasbeni šoli.

LJUBLJANA — Direktor zavoda za tržne raziskave je napovedal za leto 1970 podražitev: za 3% povprečne cene, za 10% cene kmetijskih proizvodov in 5% za cene potrošnega blaga. Hudomušneži pa pravijo, da ni napovedal, za koliko so se podražile cene v zadnjem tednu leta 1969.

KOPER — Pred koprsko luko je v decembru moralo čakati nekaj dni več ladij, ker ni bilo dovolj prostora za privoz. Po podatkih so izračunali, da bo koprška luka imela v letu 1970 za četrto milijona ton več prometa, kakor so računali. Od 1.850.000 ton tovora je 700.000 ton nafte, ostalo je generalni tovor. Ta naraščajoči promet sili, da bi čim prej usposobili za privoz ladij 100 m dolg del ceste za generalni tovor, ki jo zdaj grade.

TRZIC — Na beograjskem modnem sejmu je tržiški Peko že drugič dobil zlato košuto za najboljši model moških čevljev in diplomu za ženski par. Leta 1969 so pri Peko izdelali okrog 1.800.000 parov čevljev, od tega so tretjino izvozili v Avstrijo, Zahodno Nemčijo in v skandinavске države, kar je prineslo okrog 2,5 milijona dolarjev.

Umrli so. — V Ljubljani: p. Modest Golia OFM, Frančiška Lampret, Anton Strniša, Frančiška Gerk roj. Mezgec, Bogomir Salberger, bivši ž. kapetan, Emerik Klebel, žel. v p., Ignac Zavrnin, Marija Debeljak, Anton Vidic, up., Filip Mlinar, pečar, Ivan Tome, žel. v pok., Friderik Jugovič-Selwinger, ak. slikar, Jože Tavželj, žel. v pok., Franc Slabe, kamnosek, Jože Škerlj, 83, Marija Vidmar, 86, prof. Josip Kremenssek, 87, Stane Keržič, kipar, Herman Mastnak, Janez Žitnik, Boža Vrhunec roj. Kukla, Filipina Janc, Hilda Benedičič roj. Hirsch, Stanko Vrezec, uč. v pok.,

Mohorjeve knjige za leto 1970

Knjižni dar celovške Mohorjeve družbe za leto 1970 je pred nami. Z veseljem smo segli po štirih okusno opremljenih knjigah. Poleg vsakoletnega koledarja še Duhovne misli škofa Gregorija Rožmana, Podobe iz otroštva Mandrškega Ludveta (napisal Ludvik Puš), ter roman Vlada Finna Sužnja iz Kordove.

Koledar, ki je vsako leto bolj zanimiv nam razen kalendara prinaša še razne aktualne članke, najvažnejše dogodke v letu 1969, nekaj odlomkov in del svetovne literature, tri prvi objavljene črtice slovenskih pisateljev. Novice iz Slovenije v zadnjem letu in obširen pregled dela med Slovenskimi izselenci po svetu. Nato sledijo poglavja o življenju, delu ter borbi koroških Slovencev. Nekaj pesmi, anekdot in malo za smeh. Praktična navodila za pomoč v neugodnih in za zdravo življenje. Otroški kotichek je zanimiv in mislim, da ga bodo naši mali z veseljem prebirali. Za konec še ocena nekaterih knjig, ki so izšle v zdomstvu: Sreč v sredini (Vinko Brumen), V Rogu ležimo pobiti (Tomaž Kovač), Nesmisel in smisel (Ljubo Sirc), Slovenija včeraj, danes in jutri (Ciril Žebot).

Duhovne misli dr. Gregorija Rožmana je zbirka najlepših duhovnih misli, ki jih je dr. Rožman teden za tednom pisal za „Amerikanskega Slovenceca“, glasilo Kranjske slovenske katoliške jednote. Odkrivajo nam škofovo notranjo globino, velike kreposti molitvenega duha, zakoreninjenost v Bogu, nežno ljubezen do najsvetejših Src, do daritve svete maše in Najsvetejšega Zakramenta. Pisane so te misli preprosto, pa so globoke, tako da bo vsak vernik lahko zajemal iz njih duhovno bogastvo, lahko bo uporabljal te misli kot duhovno branje in premišljevanje. Mohorjeva družba je izdala knjigo ob desetletnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana in se s tem lepo poklonila njegovemu spominu. Duhovne misli je izdal in uredil dr. Filip Žakelj.

Ludovika Puša Podobe iz otroštva Mandrškega Ludveta so prijetno opisana doživljanja malega otroka, ki počasi odkriva bližnjo in daljno okolico. Lepo popisuje slovenske običaje ob praznikih, kmečko življenje na vasi, delo v različnih letnih časih. Kmečki otrok raste v šolarja, nato dijaka in s tem si utira pot med izobraženstvo. Knjiga je pisana pristrčno, domače in mar-

SLOVENC I V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Nova slovenska župnija v Moronu. Moronski škof msgr. Raspanti je imenoval dosedanjega kaplana pri moronski stolnici g. Franca Himmelreicha za župnika novoustanovljene župnije Svetega Kristusa v ulici Munilla 1190 v Moronu. G. Himmelreich bo slovesno ustoličen na novi župniji v nedeljo, 1. februarja t. l. Slavnost se bo začela ob 10. uri dopoldne. Msgr. Raspanti vabi k slovesnosti vse slovenske vernike iz svoje škofije in od drugod, da se je polnoštevilno udeležijo in s svojo navzočnostjo znova izpričajo sodelovanje s

Odmevi

ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE za leto 1969 je že dospel v vse predele sveta, kjer žive Slovenci. Odmevi, ki prihajajo v uredništvo, so le pohvalni. Med njimi smo prejeli tudi besede akad. kiparja Franceta Goršeta iz New Yorka, ki med drugim pravi sledeče:

„Napovedani Zbornik Sv. Sl. smo dobili z desetdnevno zamudo. Lep je in po vsebini zelo bogat. Vidi se, da ste se z njim močno potrudili in je kakor vsakokrat zelo zanimiv ter aktualen; katerokoli stran človek odpre, brava prime.

Vam in Vašim zvestim sodelavcem k lepi izdaji Zbornika iskreno čestitam! Hkrati naj Vam rečem tudi iskrena zahvala za izkazano pozornost mojim delom v Zborniku in boglonaj tudi za objavo reportaže z moje razstave v galeriji Internationale, ki je bila pred enim letom v New Yorku.

Andrej Hrast, up., Postojna; France Kralj, rudar, Trbovlje; Ivan Strehovec, Vodice; Ludvik Benigar, Ilirska Bistrica; Olga Komočar roj. Regula, Krško; Miloš Oset, Bistrica pri Rušah; Mihael Škrjanec, 83, Dobrunje; Ivanka Pugelj, babica, Dobropolje; Franc Bajc, Postojna; Marija Suhorepec, Novo mesto; Franc Sušec, kolar; Metlika; Amalija Vavpotič roj. Hvala, Črenšovci; Ivanka Grafenauer roj. Zumer, Železniki; Janez Jelenc, 81, Velike Lašče; Franc Bavec, Leskovec; Kristijan Cuderman, žpk. v p., Podbrezje; Jerška Šprogar, 85, Trbovlje; Alojzij Vidmar, Senčur; Mimi Čare roj. Zupančič, 75, Bizovik; Anton Roblek, Predvor; Martin Štravs, 75, Straža pri Cerknem; Janez Bolka, 73, Stožice; Anton Petrič, žpk., 66, Breznica; Ivana Hovar roj. Brlec, Domžale;

SLOVENC I POSVETU

ZDA

Podpolkovnik Andrej Glušič — umrl

V ponedeljek, 12. januarja v Arlingtону pri Washingtonu D. C. umrl zadet od srčne kapi Andrej Glušič, nekdanji generalštabni major v jugoslovanski kraljevi vojski in nato podpolkovnik ter načelnik štaba slovenskih čet jugoslovanske vojske v domovini in poveljnik teh za vzhodno Slovenijo v času druge svetovne vojne in komunistične revolucije.

sikdo starejših bo v Ludvetu našel svojo mladost.

Posebno jo priporočam mladim ljudem, ki rastejo v tujem svetu. Ob zanimivem in prijetnem branju bodo spoznali slovensko domovino, njene polpretekle čase in običaje. Kakor bi nam oče v zimskem deževnem večeru pripovedoval doživljanje iz svojih otroških let.

Zgodovinski roman, Sužnja iz Kordove (Córdobe) je napisal Finn Vlado. V romanu opisuje življenje panonskih Slovencev v času madžarske zasedbe okoli leta 900. Na svojih roparskih pohodih so Madžari požigali po slovenskih krajih, prebivalce deloma pobili, deloma prodali v sužnost. Po zgodovinskih domnevah popelje pisateljeva domišljija mlade panonske sužnje v španijo, kjer postanejo last muslimanov. Razplet zgodbe je skoraj neverjeten, vendar vleče do konca. Je prijetno, privlačno branje za oddih in razvedrilo, in bodo po njem radi segali stari in mladi.

Celovški Mohorjevi družbi smo hvaležni za tako lep knjižni dar in za veliko kulturno poslanstvo, ki ga vrši med Slovenci v zameistvu in po svetu.

Cerkvijo v njenih naporih pokristjanjevanja sveta.

Kolonija mladcev

Kolonija mladcev v kordobskih gorah, ki jo vodi g. Jože Škerbec, je odpotovala z omnibusom v ponedeljek, 26. t. m. Izredno lepo število fantov (bilo jih je 39) se je udeležilo in so polni veselega pričakovanja odšli naravi nasproti. Kolonija deklet, ki je bila predvidena za drugo polovico februarja, pa se letos ne bo izvedla.

Osebnosti

Krščena sta bila: Gabrijel Aleksander Zigon, sin Doreta in Marije roj. Gonella. Botra sta bila g. Miguel A. Gonella in gđ. Cecilija Zigon. Krstil ga je direktor msgr. A. Orehar v cerkvi Consolata v Rosario dne 19. januarja t. l. — V cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejia pa je bila krščena 25. t. m. Aleksandra Irena Žebre, hči Janka in Sande roj. Majhen. Botra sta bila g. Aleksander in ga. Iva Majhen. Krstil jo je direktor msgr. Anton Orehar.

Poročili so se: V župni cerkvi v Lincolnu 17. t. m. g. Andrej Duh in gđ. Kristina Conde. Zenuin je bila za pričo njegova mati Ivanka Duh, nevesti pa njen oče José Conde, poročil ju je g. Hilario Corres — V San Martinu sta se poročila 23. t. m. g. Peter Stanko Černič in gđ. Mateja Marinček. Nevesti je bil za pričo njen oče g. Stane Marinček, zenuin pa ga. Martina Černičeva. Poročal je g. Ludvik Tomazin, ki je prišel iz Čila. — V Slovenski vasi v soboto 24. t. m. sta se poročila g. Stane Babnik in gđ. Jožica Boštjančič. Nevesti je bil za pričo njen oče, g. Anton Boštjančič, zenuin pa njegova mati, ga. Marija Babnik. Poročal je g. župnik Mirko Grbec.

† Janez Jelenc. Od doma smo prejeli žalostno vest, da je dne 17. decembra lanskega leta umrl v Vel. Laščah g. Janez Jelenc. Bil je sin kmečkih staršev. Po naravi zelo nadarjen in zato ga je pokojni župnik g. Ramovš poslal v Zadržno šolo, ki je bila pod vodstvom ravnatelja Remca. Po dovršeni šoli je vodil knjigovodstvo v zadrugi in bil tajnik Hranilnice in posojilnice. Prvo svetovno vojno je preživel v ruskem ujetništvu. Ko se je vrnil se je pa z vso vmeno vrgel na delo pri zadrugi, posojilnici in prosvetnem društvu. Bil je tudi pristav SLS in je dvakrat kandidiral za župana, drugič s polnim uspehom, saj je bil izvoljen s 70% glasov.

V drugi svetovni vojni je mnogo pretrpel — tri sinove so vrnili iz Vetrinja in jih pobili, njega in pet hčera pa zajeli. Bil je dolgo let v zaporu in bolnišnici. Pred leti mu je umrla žena in potem je našel družbo med vnuki. Po kratki boleznj je zaključil svojo življenjsko pot. V domovini zapušča pet hčera (štiri z družinami), v Argentini — Miramaru — pa sina Janeza z družino, kateremu izrekamo iskreno sožalje.

Pokojni Andrej Glušič je bil rojen v Mokronogu na Dolenjskem leta 1906. V srednji šoli se je odločil za vojaški poklic in stopil v vojno akademijo. Služil je na raznih krajih, med drugim v kolesarskem bataljonu v Sloveniji. Konec je končal višjo šolo vojne akademije ter se posvetil topografiji in vojaškimi zemljevidom.

Med komunistično revolucijo ga je vabila v svoje vrste komunistična Osvobodilna fronta pa se je odločno uprl. Spomladi leta 1942 so ga Italijani prepeljali v taborišče Gonars, kjer je tudi vodil boj proti pristašem Osvobodilne fronte. Po vrnitvi iz Gonarsa je podtalno deloval v Ljubljani. Na Vidov dan leta 1944 je bil aretiran od Gestapa in prepeljan v Dachau. Ko so ameriške čete zasedle Dachau in ga osvobodile, je živel nekaj časa v Muenchenu. Tam je skupaj z dr. Zdravkom Kalanom in prof. Vinkom Lipovcem, s katerima je bil skupaj v Dachau, začel izdajati mesečnik „Slovenija“. Še predno pa je izšel ves letnik, so se vsi izselili v ZDA. Pokojni Glušič se je naselil v Washingtonu D. C., kjer je dobil službo v obrambnem tajništvu kot strokovnjak za topografijo in izdelavo vojaških zemljevidov. Napisal je o tem obširno strokovno knjigo v angleščini in vrsto krajših stvari. N. p. v miru!

Kulturni večeri na Osmi v New Yorku

Med Slovenci v New Yorku so postali že tradicionalni kulturni večeri, ki se v vsakoletnih sezonah organizirajo v dvorani na „Osmi“. Tudi za letošnjo sezono 1969/70, je na programu mnogo lepih in zanimivih tem. Nekaj od teh večerov je že bilo in so dobro uspeli, ostali pa pridejo na vrsto v prihodnjih mesecih. Snov teh vsakomesečnih kulturnih večerov pa je sledeča: 3. oktobra 1969 je bilo predavanje o temi: Prvi slovenski naseljenec v Se-

Vsak teden ena

VEČERNI GOST

Anton Vodnik

*Ko v mraku voda zadiši,
utihne v vrtu zadnji panj
in trudna vračava se v hram —
v srebrnosinji poltemi
za najino mizo angel sedi,
sklonjen kakor nad psalter
mojih tajnih sanj — —
Prva zvezda sije nanj.*

*V očeh, otroško okroglih,
se mu neskončnost utrinja —
morda se spominja
neke davne,
prečudne ljubezni
med nami...*

*Po vsej hiši razdehti se
žit in polja duh,
ko s srebrnima rokama
lomi z nama
domači sladki kruh...*

Pred dvajsetimi leti v „Svobodni Sloveniji“

26. januarja 1950, št. 4

[Iz članka „Izkoristimo priliko!“

„Mi Slovenci smo pravzaprav šele na začetku svojega življenja. Imamo nekatere lastnosti in prednosti, za katere nas lahko zavida marsikateri starejši narod. Toda, kaj bi skrivali in sami sebe varali: premnogokrat kažemo znake neizkušenosti, ki so prav posledica našega poznega vstopa v mednarodni krog.

Vse poudarjanje vzrokov, ki so izven nas, v naših realnih časih nič ne koristi. Kvečjemu nam samim škoduje, ker se čustveno oziramo v preteklost in preradi tarnamo o krivici, ki se dogaja že tisoč let. Jasno je, da tako ne bomo prišli nikamor...

Ena izmed takšnih škodljivih lastnosti je lahkovernost. Današ, ko motrimo dogodke v naši najnovejši zgodovini iz perspektive tujine in časa, se ta slaba lastnost prikazuje v izredni ostrini. Dejstvo je, da smo Slovenci kot narod in kot posamezniki izredno hitro nasedali raznim krivim prerokom. Nismo verjeli svojim ljudem, ki so nas svarili in nam poskušali odpirati oči. Zato pa toliko rajši neznanecm.

Ta naša lahkovernost je v precejšnji meri sokriva za vse to, kar se je našemu narodu zgodilo v zadnjih desetih letih. Zaradi pomanjkanja izkušenj, tradicij in dolgotrajnega normalnega življenja smo delali in doživljali stvari, ki so vzbujale peklensko veselje pri naših sovražnikih in pomilovalni nasmešek pri tistih redkih prijateljih med velikimi narodi, ki so se sploh še zanimali za nas...

Druga naša slaba lastnost je ne-realno ocenjevanje dogodkov in pojavov v svetu. Preradi slepo verujemo, da se bodo vedno zgodile stvari, kakor si jih mi želimo in kakor smo si jih v sanjah naslikali... Tudi v podrobnostih precej grešimo. Prav tu je naša nesreča, kajti veliki si lahko privoščijo napake, ki utegnejo biti majhnim narodom usodne...

Živimo v dobi, ko čas hiti z doslej neznano naglico. Ne smemo izgubljati časa s počasnim odpravljanjem napak... Morebiti imamo zdaj edinstveno priliko, ko precejšnji del našega naroda in še posebej razumništvu živi na vseh kontinentih in opazuje dobre in slabe lastnosti najrazličnejših narodov. Če nam bo naša diaspora koristila s tem, da bo omejila našo lahkovernost, nam dala zreljše in treznejše ocenjevanje dogodkov v svetu in v nas samih ter služila kot nujno potrebna politična šola, ne bo vse trpljenje našega naroda ostalo brez zdravih sadov.

verni Ameriki (predaval je Erik Kovačič); 7. nov.: „Po vzhodni Aziji“ (prof. dr. Peter Remec); 5. decembra: „Brižinski spomeniki“ (Tamara Basaj); 2. jan.: „Tudi Slovenci imamo mučenike“ (Rev. dr. Franc Batnik); 2. feb.: „Narčni Mednarodnega denarnega sklada“ (Bogomir Čokel); 6. marca: „Slovenska narodna pesem“ (dr. Franjo Delak); 3. aprila: „Pogledi na bodočnost Slovenije“ (dr. Joža Basaj); 1. maja: „Cerkvena lirika v glashi“ (dr. Ludvik Puš); 9. junija: „Miniatura grafika“ (Rudi Večerin). Pestrost sporeda in zanimivost predavanj bo gotovo tudi v prihodnjih mesecih privlačila na večere lepo število newyorških Slovencev.

Za dobro voljo**Lovska**

Mož se odpravlja na lov.

„Tako, ljuba žena, pa nasvidenje zvečer.“

„Nasvidenje, dragi, pa mnogo sreče,“ reče žena. Potem pa se domisli in zakliče za njim. „Ti, ti, poslušaj; če so jerebice zelo drage prinesi raje eno kilo teletine.“

Profesorska

„Kako gre vašemu možu, gospa?“

„Saj nisem še poročena, gospod profesor.“

„A še ne? Potem je tudi vaš mož še samec?“

Od doma

„Naj živi kmetijska zadruga!“ je vzkliknil jazbec, ko se je sit vračal z zapuščene arondirane njive.

Nekateri trdijo, da je dinar stabilen; po cenah vidimi, da leze v inflaciji. Kaj je resnica?

Resnica je, da imamo stabilno inflacijo.

Beseda ni konj, a kljub temu se je že pogosto zgodilo, da je človek zaradi ene same besede zletel iz sedla.

Vprašali smo, kdaj bo pri nas boljše, pa pravijo da jutri. Težava je le v tem, da je vedno danes kadar jih to vprašamo.

IZ TEDNA V TEDEN

Aleksander Dubček, bivši češkoslovaški komunistični predsednik, ki so ga sovjeti spravili s položaja vsled njegove nesovjetske notranje in zunanje politike, je bil imenovan za češkoslovaškega veleposlanika v Ankari, kamor je prišel minuli ponedeljek.

V Rimu so doslej razgovori med štirimi italijanskimi strankami za sestavo koalicijske vlade ugodno potekali ter poročajo, da bo sedanji predsednik Rumor v kratkem podal ostavko, da bo mogoče sestaviti novo italijansko vlado. Sestavljena bo predvidoma iz krščanskih demokratov, socialistov, socialdemokratov in republikancev.

Dr. FRANC KNAVS**ODVETNIK**

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Sporoča,

da je pisarna zaradi počitnic zaprta meseca januarja in prične z rednim poslovanjem 2. februarja

JAVNI NOTAR**FRANCISCO RAUL CASCANTE****Escribano Público**

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, of. 2
T. E. 35-8827

Slomškov dom v soboto, 7. febr. ob 20**PROSVETNI VEČER**

Na sporedu prelep barvni film

Štehanje in slovenska kmečka ohcet**Na pustni torek ob 18 vsi v Slomškov dom na****PUSTNO VESELICO**

Ob tej priložnosti bo med nami zadnjikrat nastopil orkester

bratov Plesničarjev

Za dobro voljo in pustne dobrote bo poskrbljeno

PO ŠPORTNEM SVETU

Na tradicionalni smučarsko-skakaški avstrijsko-nemški novoletni turneji je letos zmagal Queck (Vzh. Nemčija) pred Norvežanom Wirkollo in Napalom (SZ), med Slovenci se je letos najbolje uvrstil Zajc z 31. mestom, 38. je bil Mesec, 49. Dolhar, 54. Jurman in 62. Štefančič.

Jesenjani so tudi v letošnjem prvenstvu v hokeju na ledu po pričakovanju postali prvaki, za drugo mesto pa ima največ možnosti zagrebški Medveščak, kateremu je uspelo v eni tekmi izveči neodločen rezultat z Jeseničani. Ravno zaradi te točke bo ljubljanski Olimpiji težko uspelo zasedati drugo mesto, čeprav so precej računali nanj.

Mladost iz Zagreba je že tretjič zaporedoma osvojila naslov evropskega prvaka v vaterpolu. V finalu so v Beogradu premagali italijanskega prvaka Pro Recco iz Genove s 5:3, a povratno tekmo so izgubili s 2:3.

PRISPEVAJTE V TISKOVNI SKLAD SVOB. SLOVENIJE!**OBVESTILA**

Sobota, 31. januarja 1970:

V Slovenski hiši ob 21 poslovilni festival orkestra bratov Plesničarjev.

Nedelja, 1. februarja 1970:

Vsakoletna prireditev revije Duhovno življenje na Pristavi v Castelarju.

SOBOTA, 7. februarja 1970:

V Slomškovem domu ob 20 prosvetni s predvajanjem barvnega filma o štehanju in kmečki ohceti

V Našem domu v San Justu pustna prireditev ob 21

NEDELJA, 8. februarja 1970:

V Našem domu v San Justu pustna zabava. Pričetek ob 16.

Na Pristavi v Castelarju pustna zabava.

Nedelja, 8. februarja 1970:

V Slovenskem domu v San Martinu družabna prireditev.

Torek, 10. februarja

V Slomškovem domu v Ramos Mejia ob 18 pustna zabava.

Slovenski dom v San Martinu

vabi vse rojake in rojakinje na

PUSTNO DRUŽABNO PRIREDITEV

ki bo na

pustno nedeljo, 8. februarja zvečer

Igra orkester San Pauli

8. 2. 1970

PUSTNA ZABAVA NA PRISTAVI

v Castelarju

Vabljeni vsi!

NAŠ DOM SAN JUSTO**PUSTNI VESELICI**

Sobota, 7. 2. 1970 ob 21

Sodeluje orkester „The Goldentones“

Nedelja, 8. 2. 70 ob 16

Igrajo „Domači muzikantariji“

Poslovilni festival**ORKESTRA BRATOV PLESNIČAR**

31. januarja v Slovenski hiši

Ramón L. Falcón 4158

Pričetek ob 21

Vsi lepo vabljeni!

Sporočamo vsem članom SLOVENSKE HRANILNICE z. z. o. z., da je vse dni v tednu, razen ponedeljka, od 9. do 23. odprta „kinta“ SLOGA v ulici Del Cielito 297. Parque Leloir, Villa Udaondo. Vstop na „kinto“ je dovoljen samo članom zadruga in njihovim družinam s posebno izkaznico, katero dvignete v zadruga pisarni, Bmé, Mitre 97, Ramos Mejia, v uradnih urah, ob torkih, četrtkih in sobotah od 16 do 20. Cena izkaznice je m\$n. 100.—.

Vstopnina v času sezone:

od torka do petka m\$n. 100.— za osebo.
sobote, nedelje in prazniki m\$n. 150.— za osebo.
Družina z otroki do 18. leta m\$n. 200.— oz. 300.—
Sezonska vstopnica m\$n. 2.000.— za posameznika in m\$n. 4.000.— za družino z otroki do 18. leta.

Podrobnejše informacije v zadruga pisarni in pri odbornikih zadruga.

Upravni odbor

Dr. Tone Žužek**ADVOKAT**

Urađuje od 17,30 do 19,30 ure.
Ponedeljek, sredo, petek.

Lavalle 2331, 5° p. Of. 10
T. E. 47-4852

UNIV. PROF.**DR. JUAN BLAZNIK**

špecialist za ortopedijo in
travmatologijo

ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 235, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Director: Tone Miserit

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Correo
Argentino
Central (B)

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5776

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1970: za Argentino \$ 2.900.— Pri pošiljanju po pošti \$ 3.000.—; ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionske pošte. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

**NEDELJA, 1. FEBRUARJA 1970
NA PRISTAVI****Družabna prireditev revije
"Duhovno življenje"**

- ob 11.—: sv. maša za dobrotnike revije
- ob 12.30: kosilo po izbiri
- ob 16.—: velik srečolov, nagradno žrebanje in igre ter tekmovanja mladine

Lepo vabljeni!

Dne 17. decembra 1969 je odšel k Bogu po zaslužen plačilo, po kratki bolezni, v 81 letu starosti, naš predragi skrbni oče, dobri brat in ljubljani dedek, gospod

Janez Jelenc

bivši župan, tajnik posojilnice in knjigovodja zadruga

Njegovi zemski ostanki počivajo na velikolaškem pokopališču. Naj mu bo Bog pravičen plačnik!

Miramar, Velike Lašče, Radovljica

V imenu otrok in njihovih družin
sin Janez

15. 9. 1911

4. 2. 1969

Ob prvi obletnici odkar nas je zapustil naš dragi oče, brat in in stric, gospod

Luka Milharčič

trgovec s pohištvo na Ezeizi

bo sv. maša v sredo, 4. februarja t. l., na Ezeizi za pokoj njegove duše in v zahvalo za vsa obilna dobra dela, ki jih je pokojni storil v življenju in mu jih je narekovalo njegovo blago srce in globoko krščansko prepričanje.

Na obletnico smrti bomo posebej molili zanj v Argentini: sin Luka in hčerka špela, družine Erntner, šter in Piber, v Nemčiji: sin ing. Gregor, v domovini: brat in sestra.

TOMBOLA na Pristavi v Castelarju, 8. 3. 1970